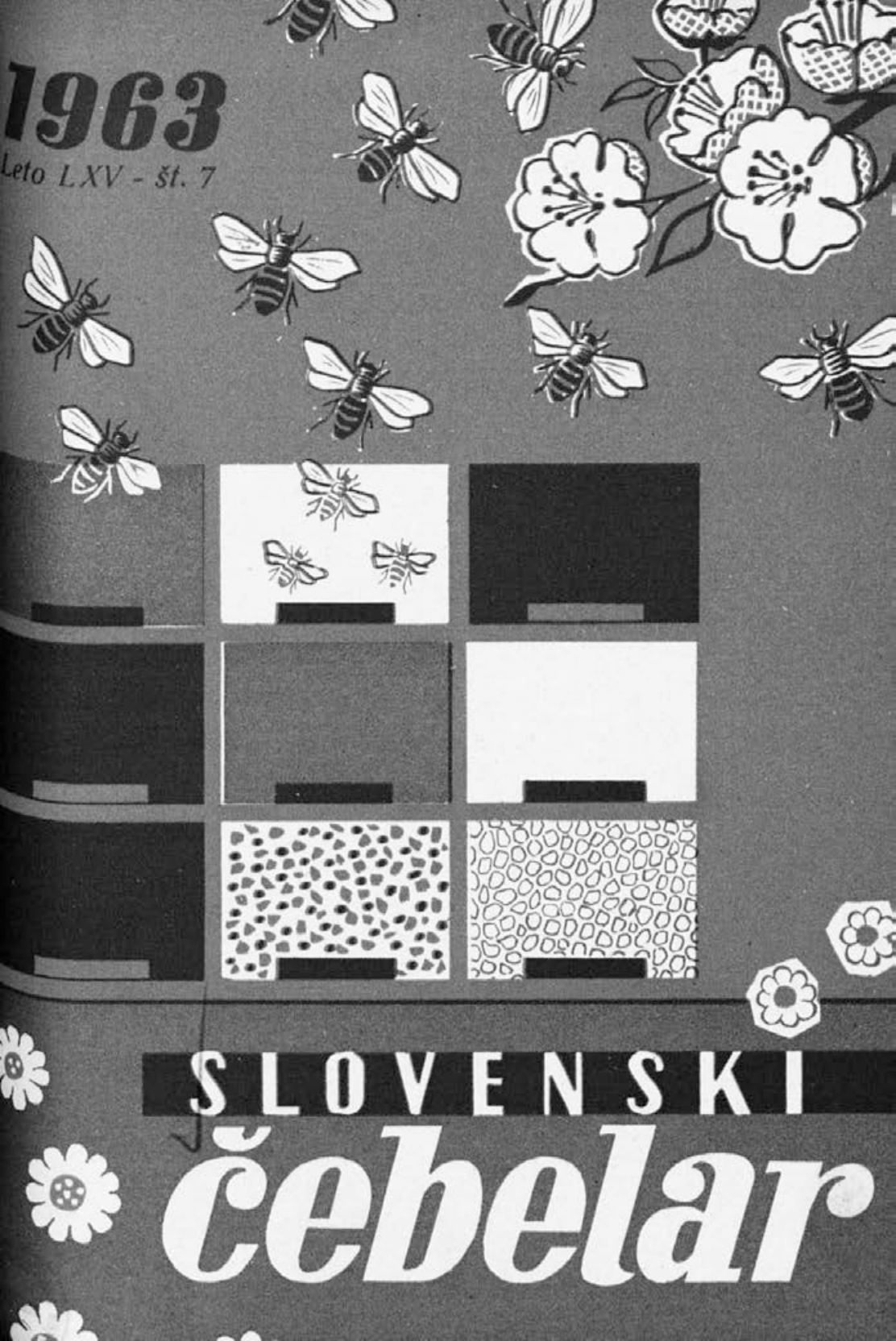

1963

Leto LXV - št. 7

SLOVENSKI
čebelar

VSEBINA

Edi Senegačnik: Brezpašna julijska doba . . .	145
S. Pušauer: Če roji več panjev naenkrat . . .	148
J. Č.: Preprečujmo pretirano trgiranje prvega spomladanskega cvetja! . . .	150
R. B.: Nov način preganjanja čebel s satja . . .	152
P. B.: Petdesetletnica . . .	153
Franjo Vrčko: Zima stoletja . . .	155
Ivan Kranjc: Kdo je kriv letošnjih izgub? . . .	156
Avgust Bukovec: O izrednih čebeljih pašah . . .	159
Ivo Majcen: Krepko naprej po načrtani poti! . . .	163
Po Kmečkem glasu: »Agromel«, največji čebelarški obrat v Evropi . . .	169

MALI KRUHEK

Orjaške družine. Izboljšanje čebelje paše. Grafikon za določanje nasičenosti sladkorne raztopine. Medenika. Zelena žolna je preluknjala dva panja. Svojevrsna posladica . . .

172

NAŠA ORGANIZACIJA

Prva seja novega odbora ZCDS . . .	174
Zahvala bivšega predsednika ZCDS . . .	174
Pravilnik o podeljevanju čebelarških odlikovanj . . .	174
Čebelarške novice iz Kranja . . .	175
Pionirji pišejo . . .	175

PANJSKA KONČNICA KOT UVODNA VINJETA

Svetnik Elija se pelje v nebesa.

NA OVITKU

Poročilo opazovalnic za mesec maj. Cenik čebelarških potrebščin.

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Clani, ki plačajo letno članarino 1000 din, ga prejemaajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 30, tiska CP Delo — obrat Triglavsko tiskarno v Ljubljani, ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojec. Letna naročnina za nečlane 1200 din, za inozemstvo 1500 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 140 din, na 16 straneh 70 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. Isto velja za naročnino. Številka žiro-računa pri Narodni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 600-14/603-116

BREZPAŠNA JULIJSKA DOBA

EDI SENEGAČNIK

Junija so dosegle čebelje družine višek svojega razvoja. Travniki, polja in gozdovi so jim stalno nudili medicino, ki so jo naše marljive živalce pridno prinašale v svoje domove. Matica je vneto zalegala, tako da so zdaj naši panji polni čebel in nekateri tudi medu. Storimo vse, da bodo ostale družine močne še naprej! Po tako strahoviti zimi, ki je uničila pri nas več kot polovico čebeljih družin, je zelo važno, da obdržimo vse. Razviti se morajo tudi šibkejšje družine, roji in rezervne družinice, ki smo jih napravili do sedaj. Te predstavljajo naš kapital za prihodnje leto, zato jim moramo posvetiti posebno pozornost.

Julij je navadno najbolj kritičen mesec glede paše. Ako ne zamedijo gozdovi, nastane brezpašna doba, ki lahko usodno vpliva na moč čebeljih družin. Pogosto jih tako oslabi, da potem ne morejo izkoristiti jesenske paše. Tudi matica jeseni ne zalega v zadostni meri, če v panju ni dovolj čebel, ki bi lahko negovale in grele številni čebelji zarod. Kdor hoče imeti jeseni in v prihodnji pomladi močne družine, mora že zdaj skrbeti, da matica tudi v brezpašni dobi ne bo prenehala zalegati. Zavedajmo se, da polagamo temelje za moč čebeljih družin v prihodnji pomladi že sedaj. Pretekla zima, ki je bila draga šola za

večino slovenskih čebelarjev, nas je dobro izučila. Zato bi bilo letos usodnejše ko druga leta, če bi družine v juliju zanemarili in jih prepustili lastni usodi.

Vsekakor je pametno, da izkoristimo kostenjevo pašo. To storimo, če le moremo! Splačalo se bo prepeljati čebele tudi kam dalje, kajti morebitni trud in prevozni stroški bodo dobro poplačani. Morda nam čebele ne bodo nabrale mnogo medu, zato pa bodo dobile nekaj drugega, kar je za njihov razvoj važnejše kot pa med. Čebele bodo natrpale panje z dragocenim cvetnim prahom. Ob tej zares čudežni in nadvse potrebni beljakovinski hrani bodo obdržale svojo moč tja do jeseni, matica pa bo še bolj zalegala. Zelo se nam bodo razvili tudi roji, rezervne in šibkejše družine. Te se bodo tako okrepile, da bodo odšle v zimo kot samostojne družine z obilico zdravih mladih čebel in z zadostno zimsko zalogo. Brez kostenjeve paše si marsikak čebelar sploh ne more predstavljati čebelarjenja.

Po končani junijski paši nikar ne iztočimo vsega medu! Pustimo jim vsaj nekaj satov medu v medišču, da imajo čebele zlato rezervo za morebitne suhe dni. Tudi sedaj mora biti v vsakem panju vsaj 5 do 8 kg medu. Kdor pa je med morda iztočil, naj skrbi, da ga bo nadomestil z drugo hrano. Zdaj so nam na voljo krmilne pogače. Zelo prav nam bodo prišle. O njih so naši čebelarji povedali že marsikaj dobrega in tudi slabega. Nekateri tožijo, da je ostalo precej sladkornih kristalov neizkoriščenih. To se zgodi lahko tudi pri medenem testu, če sladkor ni bil dobro zmlet ali če testo ni bilo dovolj uležano. Naj ne bo družine, ki bi v brezpašni dobi ne dobivala dodatne hrane v tej ali oni obliki. Krmilne pogače nam seveda lahko nadomesti tudi suh sladkor ali medeno testo, toda najboljša hrana za čebele je še vedno med.

Pitalniki naj bodo napolnjeni s hrano zlasti takrat, kadar imamo čebele na gozdni paši, ki je pri nas iz leta v leto bolj problematična. Hrani pa dodajmo še posneto mleko v prahu (10 dkg na 1 kg sladkorja) in jajčni prah (5 dkg na 1 kg). Ta dva dodatka bosta nadomeščala obnožino, če je čebele, ko bo na gozdni paši večje število panjev, ne bodo mogle dovolj nabrati. Na gozdnih pašah jo skoro vselej primanjkuje. Zato prenehajo matice zalegati, čebele se zaradi pomanjkanja beljakovinske hrane hitro postarajo, se pri tem tudi izrabijo in pogosto obole za počrnelostjo. Na splošno nam na teh pašah družine tako oslabe, da potem niso več sposobne, da bi nabrale zimsko zalogo in prezimile kot samostojne družine. Koliko družin je vzela pretekla zima prav zaradi tega!

Marsikateri čebelar je nadomestil zimske izgube s tem, da je nakupil roje ali rezervne družinice v prašilnikih. Pazimo, da bodo imele prav te družine vedno dovolj hrane in da bo matica v njih stalno zalegala. Do jeseni morajo postati tako močne, da bodo nabrale vsaj del zimske zaloge in jih bomo lahko zazimili.

Že zdaj mislimo na jesensko pašo! Poiščimo si kako dobro pasišče in uredimo vse formalnosti, da ne bo težav pri prevozu. Preden pa se odpravimo na pot, preglejmo natančno še enkrat vse družine! Slabiče, ki se dotlej niso popravili, združimo! Slabe matice zamenjajmo, omislimo pa si tudi kako dobro matico od zanesljivega čebelarja ali vzrejevalca! Zdaj je najprimernejši čas za vzrejo matic. Ne zamudimo ugodne prilike! Gradilnike postavimo v medišče, na njihovo mesto pa prestavimo iz medišča kak lep mlad sat! Pazimo, da ne pride do ropanja! Zlasti roji in rezervne družinice so zelo občutljive. Ne dajmo, da planejo po njih močnejše družine!

Če se bomo skrbno ravnali po teh navodilih, bomo lahko ohranili močne družine tja do jeseni. Živalni panji bodo dobro izkoristili zadnjo pašo, nabrali zimsko zalogo in šli v zimo z obilico mladih čebel. Potem se nam ne bo treba bati prav nobene zime, tudi take ne, kakršno smo doživeli v preteklem letu.

Na travnikih je mnogo cvetja, le žal, da je travniška paša tako kratka

ČE ROJI VEČ PANJEV NAENKRAT...

S. PUŠAUER

Poldrugo uro hoda od Pragerskega proti jugovzhodu leži vas Sesterže. Nad to vasjo na prijaznem hribčku Turnše pa se grejejo v soncu tri kmetije, od katerih je bila ena naša. Sosed Peter je imel na svojem vrtu tudi čebelnjak, v katerem je bilo po dvajset, včasih več, včasih manj košev čebel, kajti tistikrat AŽ ali kakih drugih panjev s premakljivim satjem še nismo poznali. Jaz sem imel čebelice že takrat zelo rad: zato sem se že kot 8 do 12-letni deček vedno, kadar nisem bil v šoli ali na paši, sukal okoli teh košev in soseda spraševal o tem in onem. Le-ta mi je rade volje na vprašanja odgovarjal. V zahvalo sem mu, kadar je bil sam zaposlen na polju, nadzoroval rojenje in tu pa tam ogrebel celo kak roj, ker sem videl njega, kako se to napravi. Tako sem postal Petrov čebelarški pomočnik. Pri njem sem se navdušil za čebele in se želje, da bi jih sam imel, nikdar več nisem mogel otresti.

Nekega leta je bila v tistem kraju izredno dobra paša in čebele so pridno prinašale medičino v koše. Zato so bili roji redkejši, toda pri nekem košu so se čebele le začele nabirati okoli žrela in so tudi zvečer visele od brade. Peter me je poučil, da pomeni to, da bo družina kmalu rojila. Naprosil me je, naj na ta koš še prav posebno pazim. Toda roja ni hotelo biti, čeprav je čebel viselo čedalje več z brade. Jeseni pa, ko je postalo hladneje in so se čebele pomaknile v notranjost panja, se je pokazal tam, kjer so prej visele, velikanski sat s pokritim medom. Lahko si mislite, kako izborna paša je bila. Kako pa je danes, sami dobro veste.

Tako sva s Petrom čebelarila le nekaj let. Zame dokaj prehitro je prišel čas, ko sem moral odriniti v mesto, da se izučim pekarske obrti. S tem je bilo seveda mojega tedanjega čebelarjenja konec.

Ko sem pozneje postal samostojen mojster, sem se začel znova zanimati za čebele. Kupil sem prve panje in od tedaj — minulo je 38 let — še danes vneto čebelarim. Ves ta čas sem tudi naročnik na Slovenskega čebelarja.

Ker se more v daljši dobi zlasti pri čebelah marsikaj prijetnega, še več pa nevšečnega pripetiti, tako tudi meni z raznimi dogodivščinami ni bilo prizaneseno. Doživel sem marsikaj, kar sem svoječasnó v Slovenskem čebelarju že opisal. Pozneje so se dogodki ponavljali, a kljub temu sem skoraj vsako leto doživel kaj izrednega. Kar pa se

mi je dogodilo lanskega leta, ne bom nikdar pozabil, kajti tako tragičnimi dogodkov, kakor je bil ta, le ne doživimo pogosto.

Čebelarim v kraju, kjer skozi vse leto nekaj medi, toda ne tako, da bi imel čebelar ne vem kakšno korist od tega, pač pa toliko, da čebele draži in sili k rojenju. Družine se mi vsako leto izrojijo do slabičev, ki jih moram potem združevati. Tako sem imel tudi lani toliko rojev, da sva jih s kmetom, na katerega posestvu stoji moj čebelnjak, komaj dohitevala z ogrebanjem. Lepega dne sredi junija pa so me roji spravili v naravnost obupen položaj. Okoli 11. ure se vsuje iz nekega panja roj, ki se po kratkem kroženju po zraku usede na bližnjo jablano. Takoj pristavim lestev in se vzpnem po njej na drevo, da bi roj stresel v koš. Pri tem po neprevidnosti sunem z glavo v vejo, na kateri je visel roj, da zdrkne name. Med tem časom je rojila že druga družina. Novi roj pa ni krožil po zraku in ni premišljeval, kam naj sede, temveč hajdi k onemu na moji glavi, ko sem počasi lezel z lestve navzdol. Ko sem stopil na tla, že slišim kmeta kričati: »Roj, roj!« Nisem se premaknil niti za korak od lestve, ko se tudi tretji roj pridruži onima dvema na meni. Nato sta rojili še dve družini in oba dva roja sta se zgrnila kakor prejšnja na meni. Sedaj sem bil obložen kar s petimi močnimi roji in sem bil videti kakor nekaka soha, sestavljena iz samih čebel.

Imam navado, da si pri ogrebanju natakнем na glavo čebelarsko kapo in ravno tokrat je bila ta previdnost na mestu, kajti kaj neki bi bilo, ako bi kape ne bil imel.

Ker stoji čebelnjak blizu ceste tretjega reda, ni nič čudnega, da se je tam v kratkem času nabralo vse polno raznovrstnih vozil in ljudi. Med njimi dolgo ni hotelo prenehati razburjenje. Večina me je pomilovala, nekateri pa se niso mogli vzdržati smeha. Tega jim ne zamerim preveč, saj je bil prizor ne samo grozljiv, ampak v resnici smešen. Škoda, da ni bilo med toliko ljudmi tudi koga s fotografsko kamero, da bi ta prizor slikal. Mogla bi biti prav zanimiva slika.

Po kratkem premisleku, kaj naj ukrenem, sem naročil kmetu, ki je bil ves čas pri meni, naj prinese tri koše, ki jih uporabljam kot ogrebnike in jih imam v rojilni dobi vedno pripravljene. Ko je to storil, sem ga naprosil, naj poišče na meni tri matice in s temi napravi tri roje tako, da nalovi z zajemalko za vsak koš okoli štiri kilograme čebel. Čebele, ki so še ostale na meni, sem nato stresel raz sebe, da so se sprašile nazaj v svoje panje. ♀

Le-te tri, tako narejene roje sem usadil vsakega posebej v AŽ-panje in odprl v njih medišča, ker bi bilo zgolj v plodiščih pre-

malo prostora za toliko čebel. Iz vseh treh panjev sem jeseni natočil po 12 kg medu; ena izmed družin je med otavino pašo celo rojila. Toda roj sem po odstranitvi matičnikov vrnil izrojencu, ker tak pozni roj nima zame nikake vrednosti.

Takole so mi jo zagodle čebele lansko čebelarstvo leto, ki je morda zadnje, kajti pri osemdesetih letih starosti človek res nima več česa pričakovati.

PREPREČUJMO PRETIRANO TRGANJE PRVEGA SPOMLADANSKEGA CVETJA!

J. C.

Dolga in strašna zima je za nami. Bila je zares strašna, saj jo nekateri imenujejo zimo stoletja. Vso zimo ni bilo izletnega dneva za čebele. Zato nas je bilo upravičeno strah, kaj bo z njimi. Ko je na pomlad sonce le malo topleje posijalo, smo odhiteli k našim varovankam in jih opazovali, kako se trebijo. Ogledali smo si vsak panj posebej in, če iz katerega niso izletavale, smo postali nestrpni. Najraje bi pogledali vanj, a je bilo takrat za take preglede še premrzlo. Počasi se je vendar otoplilo in termometer je toliko narastel, da smo lahko bežno preiskali panje ali, boljše rečeno, smo pokukali vanje. Kdor je jeseni dovolj nakrmil čebele, je našel v panjih že precej zalege. Kasneje jim je dodal nekaj redke sladkorne raztopine, da so lahko z odvečno vodo topile med.

Vsi pa vemo, da potrebujejo čebele poleg medu ali sladkorja še cvetni prah, ki predstavlja beljakovinsto hrano za tvorbo novega tkiva pri ličinkah. Za to hrano iščejo čebelarji že dolgo razne nadomestke. Pri tem, so sicer dosegli kar lepe uspehe, vendar sem mnenja, da kakor sladkor ne more povsem nadomestiti medu, tako tudi ti beljakovinski nadomestki nimajo enakega učinka kot cvetni prah. To hrano nabirajo čebele na cvetovih. Zato je nujno potrebno, da je v bližini čebelnjaka dovolj cvetlic, ki jim nudijo obnožino. Posebno važno je to spomladi, ko čebele ne upajo daleč leteti, da bi obnovile zaloge cvetnega prahu, ki so pošle.

Skrben čebelar posadi v bližini svojega čebelnjaka grmičevje, ki spomladi zgodaj cvete. Zlasti lesko in ivo cenimo kot proizvajavki obilnega cvetnega prahu. Vemo pa, da je to grmičevje gozdni plevel in da ga gozdni posestniki iztrebljajo. Zato moramo posaditi ivo in

lesko na taka mesta, kjer ne bosta neposredno ogrožali drugega drevja in kjer gozdarje ne bosta bodli v oči. Če gozdni posestnik poseče ivo ali lesko, si pač mislimo, da hoče s tem zagotoviti življenjski prostor drugemu drevju, od katerega pričakuje korist. Tega mu ne more zameriti noben čebelar, kajti na svojem prostoru dela gospodar kar hoče. Nekaj drugega pa je pretirano trganje spomladanskega cvetja. Proti temu se moramo čebelarji boriti z vsemi sredstvi. Res je, da se človek razveseli prvih znanivk pomladi in se skoraj ne more premagati, da ne bi s sprehoda prinesel domov šopka cvetja. Ta šopek poživi vzdušje v stanovanju in ob pogledu nanj ti postane toplo pri srcu. Zato tudi čebelarji, ki veljamo za ljubitelje narave, čeprav nam je cvetje na prostem ljubše kot v vazi, nimamo pomislekov proti zmernemu trganju pomladanskega cvetja.

Toda vsega grajanja je vredno, kar počenjajo šolski otroci. Takole nekako se dogaja vsako leto: Nekega zgodnjega pomladanskega dne prinese ta ali oni otrok v šolo šopek mačic ali zvončkov. Učiteljici je to všeč, ga poboža po glavi in ga pohvali, kako je pridен. Drugi otroci so mu nevoščljivi, da si je s šopkom pridobil naklonjenost učiteljice. Naslednji dan pa že pridejo vsi otroci s šopki v šolo in včerajšnji, tako občudovani šopek, ki bi lahko še teden dni ali več ostal v vazi, konča na smetišču. Od vsega cvetja, ki so ga otroci prinesli in ki ga seveda ni malo, izberejo najlepše, ostalo pa zopet roma med odpadke. Tako se ponavlja vsak dan in na šolskem smetišču počasi raste velik kup uvelega cvetja. Pogled na ta kup zlasti čebelarja stisne pri srcu, ko ga vidi. Njegove čebelice neumorno iščejo cvetja, da bi na njem nabrale obnožino, vsakdanji kruhek za svoj naraščaj, tu pa leži zavrženo in brez vsakega haska.

Tako in podobno uničevanje pomladanskega cvetja bomo morali čebelarji na ta ali oni način omejiti. Mislim, da bi bilo najprimerneje, če bi čebelarska družina poslala šolam v svojem območju okrožnico in z njo prikazala učiteljstvu škodo, ki nastane s takšnim početjem otrok. Učiteljstvo pa bi potem vplivalo na otroke, da bi opustili to vandalsko pustošenje narave. Mislim, da bi po tej poti največ dosegli, če kdo drugi kaj reče, navadno nič ne zaleže.

Da se res izplača glede tega zastaviti vse sile, je zadosten dokaz velika vnema čebel, s katero na primer obletujejo ivo. Če to opazujemo, se nam bo zdelo škoda vsake mačice, ki jo je kdo utrgal. Razen tega pomislimo na to, da cvetita iva in leska takrat, ko čebele najbolj potrebujejo novo obnožino, in naposled še na to, kar trdijo strokovnjaki, da je njun cvetni prah izmed vseh najkvalitetnejši.

NOV NAČIN PREGANJANJA ČEBEL S SATJA

R. B.

Ko sem se preteklo poletje čez hribe in doline podil za hojevo pašo — saj je bila zelo muhasta — sem naletel ob gozdu pod Javornikom na starejšega čebelarja s približno 60 panji. Imel je čebele na samem robu gozda, 6 km daleč od naselja.

Za skladovnico si je postavil nekako lopo z dvema stranicama iz lesonitnih plošč, z dvema pa iz žičnate mreže, kakršna je pribita v panjih na okencih. V njej je bilo točilo, miza in razno orodje, kratkomalo vse, kar je potrebno pri točenju. Lopa je bila zlozljiva in zelo pripravna za točenje na prostem: zračna, svetla in njena notranjost čebelam nedostopna. Okrog nje je bilo vse polno mlekarških vrčev, deloma polnih, deloma še praznih. Med razgovorom s čebelarjem sem zapazil za skladovnico dva panja, ki sta se mi zdela nekam čudna. Radoveden sem vprašal čebelarja, čemu ju uporablja. Ves nasmejan mi je odgovoril, da rabi zaboja namesto metlice za ometanje čebel, ki jo je opustil že pred leti, ker z njo poškodujemo najmanj 50 % čebel. Odstotek je sicer visok, je pa res, da z ometanjem satov uničimo precej živali. Ker se mi zdi omenjena priprava zelo priročna, jo bom skušal opisati. Sam je še nisem preizkusil, toda, kot mi je zatrjeval čebelar, deluje odlično.

Priprava je nekak zaboj, dokaj podoben nakladam pri ameriških panjih. Stoji na štirih, kakih 15 cm visokih nogah. V zaboju je prostora za 12 satov, ki jih drže vsaksebi v precejšnjem razmaku kvačice, zabite po dve in dve skupaj v sprednjo in zadnjo steno. Sati slone na treh železnih palicah kot v AŽ-panju. V sprednji steni spodaj je precej široko, približno 5 cm visoko žrelo. Zadaž na dnu sta dve vzporedni vrsti osmih lukenj s 3,5 do 4 cm premera. Zaboj zapiramo s pokrovom, ki ima v sredi ročaj.

V zaboj postavimo sate, ki jih mislimo iztočiti, kar s čebelami vred, nato pa poveznemo nanj pokrov. Pod luknje, ki so na njegovem dnu, postavimo na tla sorazmerno dolgo in 8 cm visoko pločevinasto koritce s flečo gobo ali krpami. V nekaj minutah potem, ko se začne pod zabojem kaditi, odlete vse čebele skozi sprednje žrelo, tako da ostane satje popolnoma prazno. Vse skupaj odneseš k točilu, delo pa nadaljuješ z drugim zabojem.

Po pripovedovanju čebelarja je učinek brezhiben. Letos se bom o tem sam prepričal. Pa naj se še kdo drug!

PETDESETLETNICA

P. B.

Na severozapadni strani industrijskih poslopij rudnika v Hrastniku leži na precej strmem pobočju pod Žrebljevim hribom vasica Studenci. Do nje prideš po kolovozni poti z dveh smeri. Obe poti sta precej strmi. Vasica ima zelo lepo in sončno lego, zemljišč okrog nje pa je malo, za preživljanje prebivavstva vsekakor premalo. Hiše stojе strnjene v bregu. V njih žive povečini upokojenci, ki rede kravice in enega do dva prašička ter obdelujejo skromne krpe zemlje. Mlajši so pretežno zaposleni v industriji.

Včasih so bile tu tri manjše kmetije, nad vasico pa se je raztezal lep gozd. V vasici je na več krajih izvirala dobra pitna voda; od tod tudi ime Studenci. Danes razni napisi v gozdu opozarjajo, da je tu nevarno hoditi zaradi razpoklin in premikov zemlje. Velike množine odtrganih plasti visijo kot Damoklejev meč nad vasjo. Studenci so usahnili, le vas je še obdržala svoje ime.

V eni izmed treh omenjenih kmetij je pred 50 leti gospodaril Janez Sovre, po domače Pirc. Še mlad se je priženil na Pirčevo kmetijo. Bil je vseskozi napreden gospodar in zaveden Slovenec. Kot tak je bil med delovnim kmetskim življem daleč naokoli poznan in spoštovan.

Na svojem posestvu, kjer so takrat rastle le kumljanke, tepke, dolgorepke in lesnike, je vpeljal umno sadjarstvo. Sadil je plemenite vrste sadnega drevja in ga z ljubeznijo oskrboval. Še danes najdeš v hiši nekaj sadjarskih knjig, iz katerih se je izobraževal. Ko so kmetje videli uspehe, ki jih je dosegel v sadjarstvu, so ga začeli posnemati.

Tudi z živinorejo je imel veliko veselje. Poln hlev lepo rejene govedi je bil njegov ponos. Razen tega je bil član Slovenskega prostovoljnega gasivskega društva v Hrastniku, ki je odločno nastopalo za uveljavljanje slovenske besede v takrat ponemčurjeni dolini. V času Avstrije pred prvo svetovno vojno so bila vsa povelja v vojski in raznih društvih nemška. Ko pa je hrastniško gasivsko društvo vpeljalo slovensko poveljevanje, je gospodar pri Pircu sklenil, da bo tudi pri svojih voličih odpravil klice »di, čo, hajs in boho«. In res! Ko je peljal z volički moko iz mlina v hrib, je padla slovenska beseda: »Desno, levo, stopaj, stoj!« Ljudje, ki so ga srečavali, so postajali in zadovoljno prikimali. Daleč naokoli je šel glas o tej novi slovenski komandi.

Leta 1901 mu je pogorel hlev in kozolec. Kako priden in umen gospodar je bil, potrjuje to, da je še isto leto zgradil nov hlev in kozolec.

Kmalu, ko je prišel na posestvo, je začel čebelariti. Svoje muhe je imel zelo rad. Postavil jim je pod hišo lep čebelnjak v kvadratnem tlorisu s koničasto streho in ga napolnil s kranjiči. Na obeh sprednjih vogalih pa je imel dva posebna panja z okvirčki. Čebelaril je po takratnih najnovejših izsledkih, ki jih je črpal iz čebelarskih knjig in listov.

Ko je leta 1914 izbruhnila prva svetovna vojna, je bilo to zanj usodno. Ni šel na fronto, ker je bil prestar, toda poklican je bil kot črnovojnik, da bi stražil industrijska poslopja rudnika. Že zaradi tega, ker je bil odtrgan od svojega naprednega gospodarstva in čebelic, še bolj pa zaradi ponižujočega ravnanja Nemcev s slovenskimi ljudmi je postajal iz dneva v dan bolj zamišljen. Ko so ga zavoľo narodne zavednosti še preganjali, je omagal in si na straži s puško vzel življenje.

Zapustil je ženo in šest nedoraslih otrok. Podivjala so drevesa v sadovnjaku, razgubile so se čebelice. Nanj in na njegova prizadevanja spominja še danes prazen čebelnjak in v nekem stranskem prostoru hiše velika diploma, ki jo je prejel kot čebelar. V desnem gornjem kotu diplome je naslikan vrt s čebelnjakom, na levi strani pa je slika mlade deklice, ki v stegnjeni roki drži venec nad temle besedilom:

Slovensko čebelarsko društvo za Spodnje Štajersko

Gosp. Sovre Janez

kmet v Studencih pri Hrastniku

je bil na čebelarski razstavi od 15. do 19. septembra 1912

odlikovan

s to diplomo

V Celju, v septembru 1912

Predsednik:
Podpis nečitljiv

Načelnik:
Podpis nečitljiv

Žig društva

Ta diploma nam potrjuje, da so živel ž pred 50 leti pri nas preprosti kmečki ljudje naprednega mišljenja in z voljo do umnega gospodarstva, veliki ljubitelji naše čebele in neustrašeni bojovníki za enakopravnost slovenske govorice. Sovre je bil eden izmed teh mož.

ZIMA STOLETJA

FRANJO VRČKO

Letošnji zimi pravijo zima stoletja, kajti vsaj sto let ni bilo tako hude. Koliko nesreč in škode je napravila po vsem svetu! Tudi čebelarstvu ni prizanesla. Še sedaj ne vemo, koliko izgub je med čebeljimi družinami. Škodo pa bi bilo treba vsekakor ugotoviti. Pri nas na Dolenjskem jo je večinoma povzročila nepravilna zimska zaloga hrane. Gorje tistemu, ki je prezimoval čebele na kostanjevem medu. Če je bilo le nekaj tega medu v panjih, posledice niso izostale. Poudariti je treba, da je bila pri nas lani edino na kostanju dobra bera. Vse druge paše so se izjalovile. Zato ni nič čudnega, da je ostalo marsikomu po panjih kljub dodanemu sladkorju nekaj kostanjevca, ki pa je strup za prezimujoče čebele. Njih želodčki so danes že tako občutljivi, da take hrane v zimi, kakršna je bila letos, ne prenesejo več.

Vesti o izgubah, ki prihajajo od vsepovsod, so naravnost porazne. Niso redki čebelarji, ki so jim izumrli celi čebelnjaki. A še to, kar je ostalo, je zdesetkano. Čaka nas mnogo truda in dela, če bomo hoteli spraviti čebele, ki so se otele v pomlad, zopet na noge. Mnogo čebel je letos pomrlo, ker se zaradi silnega mraza niso mogle pomakniti za hrano. Pri nekaterih družinah pa je opaziti nenavadno veliko porabo zimске zaloge.

Nihče izmed nas ni vedel, kakšna zima bo letos. Vsak je svoje čebele oskrbel in zazimil, kakor jih je pač mogel. Marsikdo najboljše in po izkušenih pravilih, a je kljub temu zgubil vse, kar je več desetletij spravljal skupaj, za kar je žrtvoval ves svoj prosti čas in gmotna sredstva. Ne obsojajmo nikogar, kajti nesreči se dostikrat ni mogoče izogniti.

Že od pradavnine sem velja pravilo, da zmaga v boju za obstanek le najmočnejši. Sprašujem se, kako morejo prezimiti čebelje družine, ki so v divji naravi prepuščene same sebi, in morajo čez zimo uživati takšen med, kakršnega čez leto naberejo. Razumljivo je, da tudi med njimi marsikatero propadejo, toda najodpornейše pa le ostanejo. Stari čebelarji so vedno trdili, da so tiste čebele, ki jih najdeš v gozdu, najboljše.

Letošnja zima je bila tudi za čebelarje visoka šola. Cela desetletja smo bili navajeni na mile in kratke zime, ki jih je z lahkoto prestal vsak prašilček. Zato se je pa sedaj nam in našim čebelam ta pomehkuženost kruto maščevala.

KDO JE KRIV LETOŠNJIH IZGUB?

IVAN KRANJC

Primorski čebelarji so letos spomladi zgubili 70 % vseh čebeljih družin, kar pa je ostalo živo, je tako slabo, da bodo vse pomladanske paše ostale neizkoriščene. Vprašujemo se, kdo je kriv katastrofe in kaj moramo storiti, da ne bomo več tega doživeli.

Kot predsednik družine, član upravnega odbora društva in izvedenec za čebelje bolezni sem hodil od čebelarja do čebelarja. Tudi pri meni so se nekateri oglasili. Med pogovori so padla razna mnenja in vprašanja. Vsak se je opravičeval, češ storil sem vse, kar je bilo potrebno: iztočil sem hojevec in ga nadomestil s sladkorjem, družine sem toplo odel itd. Nikogar pa do sedaj nisem slišal, da bi dejal: »Kriv sem, da so mi poginile čebele.« Ako sem jim povedal po resnici, kaj so zakrivali, so bili posamezniki naravnost užaljeni. Na neki konferenci mi je med odmorom rekel neki čebelar: »Tovariš, že nekaj let opazujem vaše uspešno čebelarjenje; vi skrivate pred vsemi tajnost, kako je treba čebelariti. Zaradi tega imate dobre čebele, mi pa hiramo iz leta v leto.« Z eno besedo povedano: kregamo se za oslovo senco, pogin celih čebelarstev pa pripisujemo čarovnicam, ki so že v srednjem veku za napredni, pametni in razumni svet zgorele na grmadah.

Leta 1962 smo precej uspešno čebelarili. Že marca smo nekaj dobili od breskev in češenj, nato sta dala še hrast in akacija svoje. Čebelar, ki je imel razvite družine, je točil 10 kg na panj. Junija smo se že prve dni porazgubili na raznih pasiščih. Mnogi so peljali čebele na kostanj v Soško dolino, drugi na Črni vrh, Nanos ali Hrušico, tretji pa smo odšli proti Ravbarkomandi in Planini. V nižjih legah je dala nekaj medu hoja. V višjih legah je kazalo, da bo medila, a ni bilo nič iz tega. Pritisnila je huda suša. Stotine čebelarjev s tisoči panjev pa je na Hrušici in drugod čakalo na čudež galilejski.

Avgusta in septembra sem dvakrat tedensko hodil na Rakek pitat 56 AŽ-panjev na zalego, ostale sem pa dražil doma. Glede na naporno službo, ki jo opravljam, je bila to velikanska žrtev, saj sem nešteto noči prebil v vagonu ali v avtomobilu. Cvetnega prahu ni bilo. Vodo sem težko dobil, vendar sem se potrudil, da je čebelam ni primanjkovalo. Novi čebelji rod je počasi rastel kljub velikemu pomanjkanju beljakovinske hrane. Poročila iz Like in Hrvaškega Primorja, kamor vozimo v tem času navadno čebele, so bila porazna. Tudi domov na Goriško jih nisem hotel peljati, ker je bilo tam še slabše. V začetku oktobra sem jih pripeljal domov in jih hranil do konca mesca. Zazimil sem močne družine s slutnjo, da bom spomladi imel vseeno polomijo. Čebele so namreč bile stare, a novi rod ni dobil potrebnih zalog obnožine.

Drugi čebelarji so pozno prevažali čebele k Nemcem, na Krnico in v Ravnice. Še v oktobru je baje tam izdatno medilo in govorili so o čudežnih donosih. Prosim, tovariši, povejte mi, kdaj so ti čebelarji lahko vzgojili dovolj mladice s primerno zalogo beljakovin v njihovih telescih, kdaj so stočili hojevec in kdaj so dodali čebelam sladkorno raztopino? V oktobru

nas je v zgodnjih urah že zeblo in moral si natakniti rokavice, da ti niso od mraza otrpnili prsti.

Tako je, tovariši! Čeprav trdimo, da smo storili vse, ni v popisanih razmerah nihče izmed nas imel pravočasno čebel doma (vsaj do 15. septembra ne), marveč cel mesec dni pozneje. Ta izgubljeni mesec bi lahko mnogo storili za naše ljubljenske in nam ne bi zima »stoletja« storila toliko gorja in škode. Jasno pa je, da bi »Medeks« bil potem prikrajšan za precejšnje število sodov medu.

Zima se je začela zelo zgodaj in je dolgo držala, tako da od oktobra do začetka januarja ni bilo nobenega čebeljega izleta. Za Goriško, kjer navadno čebele vsak dan letijo in se v burji izgublajo vso zimo, je to nekaj izrednega. S skrbjo sem čakal na topli sončni dan. Prejšnje čase sem zazimil rezervne družine razmeroma šibke. Vedno so tukaj na Primorskem take družine odlično prezimile. Letos pa niso prenesle dolgotrajne zime z burjo in nizkimi temperaturami do 21° C pod ničlo. Dobre družine so mi v januarju začele zalegati in prinašati z leske prvo obnožino. Ali gorje: pritisnil je še hujši mraz z burjo, ki je razkrivala strehe. Mnoge družine so se stisnile nad zalego in tam poginile od glada. Do obilne zaloge hrane niso mogle zaradi hudega mraza. Zaradi tega sem izgubil 12 najboljših plemenjakov. Mraz je trajal do konca marca.

Ko sem opravil prvi pregled, sem s sklonjeno glavo hodil okrog čebelnjaka kot neumen. Pa je znova zapihala burja in imel sem občutek, da še dolgo ne bo konca njene nagajivosti. Vendar do danes, to je do 18. aprila, nisem izgubil nobene družine več. Zalega je na 3 do 8 satih. Polovica družin ni popolnoma zasedla plodišč. Čebele se potemtakem z majhno zamudo normalno razvijajo.

Kako pa je bilo v ostalih čebelarstvih? Navadno popadajo na Goriškem stare čebele v času česnjeve paše, torej v drugi polovici marca. Tedaj je v panjih že dovolj naraščaja. Letos pa je bilo drugače. Stare čebele so poginile, novih pa še ni bilo, ker matice od januarja dalje niso dovolj zalegale. To je pripeljalo do katastrofe. Že pozimi je prišla griža, za njo pa še nosema. Tu govorim seveda o večini čebelarjev in ne o posameznikih, ki so morda prav dobro prezimili svoje čebele.

Griža ni kužna bolezen. Zakrivi jo navadno čebelar sam, ako prezimuje čebele na težko prebavljivem medu ali slabem sladkorju. Če ob nepravem času dopolnjuje zimske zaloge, ne morejo čebele izpariti iz klaje dovolj vode in raztopina ostane nepredelana v celicah. Tam se ta pokvari in skisa.

Nosemavost je kužna bolezen, katere klice najdemo v vsakem panju, to je, v zdravem in bolnem. Povzroča jo neke vrste parazit v vegetativni obliki, če pa naleti na neugodne razmere, v katerih se ne more razvijati, se spremeni v tros in miruje. Trosi pridejo v čebelo s hrano. V srednjem črevesu čebele se trosi odpro, iz njih pa izlezejo paraziti in se zarijejo v črevesno steno. Šele 100.000 trosov lahko okuži čebelo. Pri močni okužbi čebela umre od lakote. Bolezni najbolj prija temperatura 30–35° C.

Največ čebel se okuži, ko so stare 12–14 dni. Okužena čebela ne more zadržati trebeža v svojem blatniku. S trebežem ponesnaži satje, njene izločke pa druge čebele polijejo in se z njimi še same okužijo. Čebelar širi s prekladanjem satja bolezen iz panja v panj. Razen tega širijo bolezen

zaletele čebele, troti in roparice. Leglo trosov nose me pa je staro počrnele satje.

Nosemava družina je zelo nemirna in šumi. Iz panja izletavajo posamezno čebele pri neprimerni nizki temperaturi in v neprimernem dnevnem ali nočnem času.

Pri posameznih čebelarjih sem videl vse polno mrtvih čebel pred panji. Rekli so mi, da so jih že večkrat odstranili. Družine so bile sicer še živalne, toda do 10. aprila so bili že mnogi panji prazni. Kar je ostalo, je slabo. Proces še traja. Nekateri čebelarji dnevno zapro po več panjev.

V notranjosti so stene panjev in satje tako umazane, kot da bi se otroci podelali. Temne, decimeter velike lise pokrivajo čelne stranice znotraj, zunaj pa so vse oškropljene od čebeljih iztrebkov.

Tovariši, z nekaj tisočaki nas ne bo rešil DOZ. Tako ne smemo več čebelariti! Rešitev je v znanju. Zato vzemimo knjige v roke in tam poglejmo, kaj naj sedaj napravimo. Z manj egoizma in več ljubezni do čebelarjenja pristopimo k delu!

1. Odstranimo vso staro počrnelo satovje!

2. Vsako leto dajmo čebeljim družinam zgraditi vsaj četrtno novega satja!

3. Dražilno pitajmo čebele ves avgust in september, zlasti če v tem času ni paše na ajdi, žepku ali jesenski resi. Če je suša, dodajmo sladkorni raztopini $\frac{1}{10}$ kvasa (prekuhanega), da dobi mladi rod v svoje telo rezervne beljakovine, ki ga bodo varovale pred boleznijo. Take čebele bodo bolje prenašale zimo, njih zarod pa bo zgođen, mnogoštevilen in zdrav.

4. Odgajajmo mlade matice, ki imajo več življenjskih sil in so čim bolj rodovitne.

5. Zazimimo samo močne družine na zdravem medu ali pravočasno dodanem sladkorju! Ne zanašajmo se na milo primorsko zimo, ker nas take zime, kot je bila zadnja, lahko spravijo ob vse.

6. Bolezen v prvi vrsti preprečujemo, že obbolele družine pa zdravimo z nosemakom ali fumagilinom! Dobro je, če dodaš jesenski zalogi stolčen česen in malenkost soli, ki čisti črevo.* Sol je za čebele v večji količini strup, ščepec soli pa jim ne škoduje. (V letih, ko smo dobivali z morsko vodo prepojen sladkor, smo imeli tukajšnji čebelarji spomladi odlične čebelje družine.) Več let sem dodajal zimski zalogi tudi malenkost salicila, prašek, s katerim omejujejo gospodinje razvoj kužnih klic pri marmeladi ali vkuhanem sadju. Salicil uporabljajo kaj radi italijanski čebelarji.

Dragi čebelarji! To je moja čebelarska izpoved. Sam se kesam, da so po moji krivdi šli po zlu prašilčki in tudi vam ni v čast, če niste storili tega, kar nas uči Slovenski čebelar in vsa sodobna slovenska čebelarska literatura. Vse, kar sem tu povedal bistvenega, najdete tudi tam. Če bomo hodili po stopinjah naših vzornikov, ki so v mojih očeh velikani čebelarske vede, se jim bomo najlepše oddolžili za njih trud. Živim bo ta zavest nagrada, mrtvim pa naj bo spomenik napredka in znanja, ki so nam ga tako nesebično zapustili.

* Po najnovejših laboratorijskih raziskavah nima česen nikakega učinka na nose me. (Opomba uredništva.)

O IZREDNIH ČEBELJIH PAŠAH

AVGUST BUKOVEC

Poglavje o medenju rastlin vsebuje še mnogo skrivnostnega in neraziskanega. Včasih se pripeti, čeprav bolj na redke čase, da čebele medišče lepo z medom занesejo, čebelar pa ne ve, kje so ga vzele, saj tisi čas v njegovem okolišu ni medila nobena rastlina, ki bi nudila čebelam kako izdatnejšo pašo. Vsaj opazil ni bil tega. Ugiba in ugiba, odkod med, pa se mu redkokdaj posreči dognati izvor tega skrivnostnega darila narave.

Nič bolj doumljive niso nenavadno močne paše, ki presesegajo celo običajni zelo dobri donos medu s kake rastline. Lahko bi rekli, da so ravno tak izjemen dogodek kot pojav kakega kometa na nebu. Čebelar jih doživi enkrat, dvakrat v življenju, dovolj, da mu ostanejo v živem spominu za vselej.

V mojih spominih se je z leti nabralo precej podatkov o nenavadnih pašah, ki sem jih sam doživel, ali pa sem zvedel zanje od znancev čebelarjev. Ne bo odveč, če z njimi seznanim tudi bravec Slovenskega čebelarja. Za uvod naj se bežno dotaknem medenja hoje! Več o tej paši nameravam obravnavati v posebnem članku. Tu želim le popisati, kaj sem pred leti doživel na hojevi paši v Fužinah v Gorskem kotaru na Hrvaškem, kamor sem postavil okoli 80 AŽ-panjev. Nadziral mi jih je neki čebelar s Sušaka.

Hoja je odlično medila. Lepega dne sem prejel brzojavko s pozivom, naj takoj pridem točit. Že pri prvih satih, ki sem jih bil odkril, sem presenečen uvidel, da s točenjem ne bo nič, ker je bil med v satju popolnoma strjen. Niti enega sata nisem mogel iztočiti, kljub temu da so bila medišča nabito polna. Preostalo ni drugega, kakor da smo med postrgali s celicami vred, tako da je satnica ostala cela. Pozneje sem pri tem obupnem delu uporabljal posebno strguljo s primerno čeljustjo.

Teh medenih »žgancev« sem nastrgal prav veliko. Poskušal sem jih stopiti, pa sem moral odnehati, ker nisem mogel doseči tega, kar sem želel: čistega medu. Blago sem nazadnje prodal nekemu medičarju. Sram me je povedati, kako malo sem zanj dobil.

Sele po »toči« sem zvedel, da je treba v Gorskem kotaru hojevca točiti vsakih pet, šest dni, sicer se strdi. Zakaj to, še danes ne morem razumeti, saj so ondotne podnebne in talne razmere približno take kakor v naših krajih s hojevimimi pasišči.

Še bolj čudno se mi zdi, da je tamkajšnji hojavec v tekočem stanju rdečkaste barve in drugačnega okusa kakor pri nas. Povem naj še, da je tudi čebelar Lojze Babnik iz Ljubljane, ki ima čebele v Borovnici, pred nekoliko leti pridelal hojevca izrazito rdečkaste barve. Kako naj si razlagamo take izjeme v barvi?

Doma sem stopil in močno z vodo razredčil večjo količino fužinske strdi ter s to raztopino krmil teden dni več panjev. Nato sem se pripravil za točenje. Mislite, da sem kaj dosegel? Kaj še! Komaj tretjina medu je šla za celice, večinoma pa je bil zopet strjen, čeprav sem ga pokladal panjem hudo razredčenega.

S tovarišem prof. Raičem sva nekega leta postavila čebele v hojevo pašo v bližino Ribnice na Dolenjskem. Nazaj sva vozila panje s praznimi medišči, čebele drugih čebelarjev na osojni strani hriba — komaj kilometer zračne črte od najinih — so pa napolnile medišča do zadnje celice.

Pred leti je naše osrednje društvo dobilo iz Bohinja in iz Poljan nad Škofjo Loko satje, v katerem je bil med popolnoma strjen. Če si sat prelomil, so se snežno beli stožci strjenega medu usuli iz preklanih celic kakor bonboni iz škatle. Nihče ni mogel dognati izvor tega medu. Da je šlo za neke vrste mano, ni dvoma.

Vodja bivšega čebelarskega blagovnega oddelka, Mesar, je v Zg. Logu pri Litiji postavil lep čebelnjak za večje število panjev. Neke zime mu je pobrala griža ali pa nosema skoraj vse čebele. Kar je panjev ostalo, niso bili sposobni za življenje, saj je bila v njih le matica s peščico čebel.

Ko smo pregledovali pomrle panje, smo našli v satju mnogo zelo temnega medu, skoraj bi rekli črnega, ki je bil tako gost, da se je še huje vlekel kakor smola. Dgnali smo tudi, da so panji nabrali ta med prejšnjo jesen, potem ko jih je lastnik že zazimil. Menda je oktobra mesca bršljan izredno medil, lastnik čebel, neizkušen čebelar, pa tega ni opazil. To izredno medenje, ki se poznejša leta ni ponovilo, je bilo za čebele usodno.

Čebelar Franc Kastelic iz Ljubljane je imel leta 1936 čebele v paši na resju. Bera je bila bolj revna. Ko je bukev začela zeleneti in so bili listi še zviti, je slišal, kako v krošnjah dreves šumi. Splezal je na drevo in videl na listih vse polno ušic ter kapljic mane. Po nekoliko dneh medenja je bilo vse satje v plodiščih pobeljeno. Poprej so bile čebele čisto suhe. Takega medenja se Kastelic spominja samo enkrat.

Isti čebelar je imel leta 1932 čebele v poletni paši pri čuvajnici med Velikimi Laščami in Ortnekom. Kar na mah se je pojavila nenavadno dobra paša, ki je v kratkih dneh napolnila medišča panjev. Kaj je medilo, čebelar dolgo ni mogel dognati. Obhodil je vso okolico in se nazadnje prepričal, da berejo čebele izključno na neki cvetlici, ki raste tam med travo in ji ljudje pravijo krajcarji (*Ranunculus ficaria*). Na tem kraju je imel čebele že več let, toda ta cvetlica je medila samo tisto leto.

Na Ljubljanskem gradu in sosednem Golovcu je mnogo robinije (napačno jo imenujejo akacijo). Kadar cvete, jo čebele marljivo obletavajo. Nič čudnega, saj jih njen močni vonj vabi v goste. Panj na tehtnici pa pri meni ni nikdar pokazal večjega dnevnega donosa kakor 10 dkg. Kaj temu drevju tod ni vseč, da ne medí? Zračna toplina in vlaga, kakovost zemlje? Ne vemo!

Rajniki Košak z Grosupljega je vozil čebele na poletno pašo v hribe zahodno od Črnomlja. Ondotno pasišče je zelo dobro. Pridelani med je bil svetlo rumen, žal, pa vselej malce kalen, in sicer ravno toliko, da ga je to v kozarcu kazilo. Zelo sva si prizadevala, da bi dognala, s katere rastline je med, ki kali pridelek, a se nama to ni posrečilo.

Nekega leta pred drugo svetovno vojno je bila paša na otavi na ljubljanskem barju izredno dobra. Panji so izdelali vse dodane satnice tako naglo kakor še nikoli poprej, dodelane sate pa zanesli s prelepim, močno dišečim medom svetlo rumene barve. Tako dobre bere na otavi nisem doživel ne prej ne pozneje. In katera cvetlica je bila ob takratni hudi vročini in suši čebelam tako radodarna? Divji koren, pa nobena druga. Obhodil

sem travnike v svojem okolišu in videl, da se čebele mudijo le na cvetju omenjene rastline, medtem ko na drugih cvetlicah nisem zasledil nobene.

Lani sta Tone Verbič in prof. Raič, ki čebelarita skupaj na ljubljanskem Rožniku, natočila kar lepo količino svetlo rjavega medu prijetnega okusa. Razen na pravem kostanju ni bilo nobene druge paše, natočeni med pa ni bil s tega drevja, ker je bil drugačne barve in brez grenkobe. Tolikega donosa medu tod, kar pomni, ni bilo. Kje so čebele med staknile?

Nekoč pred leti so čebele v Podbukovju pri Krki na Dolenjskem napolnile medišča z zelo temnim medom. Nihče ni mogel zaslediti, na kateri rastlini ga nabirajo. Čebele v čebelnjakih, oddaljenih le kilometer od Podbukovja, niso bile deležne tega darila narave.

Članka ne morem zaključiti, ne da bi popisal, kako je bilo z najzanimivejšo ajdovo pašo, ki sem jo doživel leta 1934. Čebele sem imel na pasišču v Sp. Hudinji pri Ptuj. Prepeljal sem jih tja že 11. avgusta, ker se je obetala zgodnja paša. Posamezne njive ajde so bile na dan dovoza že bele. Prva dva dneva je bil donos pičel, ker je po malem deževalo. Po 13. avgustu se je vreme na mah izboljšalo in zamedila je ajda tako odlično, da kaj takega še nisem doživel.

Navzlic ugodnim obvestilom o poteku paše sem dobil 23. avgusta brzjavko, naj pridem k čebelam, ker se je vnel hud rop, ki da traja že več dni. Lahko si mislite, kako mi je bilo pri duši, ko sem brzjavko prebral. Ker pa sem bil vaje prenašati take čebelarske udarce, sem se kmalu za silo potolažil in se ponoči odpravil na pot.

Noč je bila topla, prav takšna, kakršna je potrebna za dobro medenje ajde. Saj veste, dragi bravci, da nastaja medicina ponoči. Že stari čebelarji so pravili, da ajda medi le takrat, kadar čebelar lahko pod samo rjuho spi.

Ob sedmih zjutraj sem jo že mahal s postajice Sp. Hudinja proti svojim čebelam. Zrak je prijetno dišal po ajdi. Po polju so se vlačile meglene koprene in se polagoma razkrajale pod toplimi sončnimi žarki. Nebo je bilo zastrto z oblaki, lahnimi tako, da so skozi ne moteno prodirali žarki.

Pri prvi ajdovi njivi sem se ustavil. Rosne kapljice po cvetju so se iskriale v vseh mavričnih barvah. Ajda je opojno dišala. Po kruzljah je bilo vse živo čebel. Niso pa tavale kakor pijane od cveta do cveta, kot je videti ob slabi paši, marveč so se na posameznem cvetu dlje pomudile, kar store le ob dobrem medenju. Ujel sem eno in jo pritisnil ob noht leveice; kar pošteno kapljico medicine je dala od sebe! Preizkusil sem jih še več, pri vseh isti uspeh.

Nadaljeval sem pot in ugibal, kako more v tako ugodnih vremenskih razmerah in ob taki paši nastati rop.

Ko sem se približal skladovnici svojih panjev, sem že od daleč opazil, da z njimi nekaj ni v redu: panji so bili čez in čez črni od čebel. Šel sem dalje, pa mi je hipoma noga zastala. Po travi sem zagledal vse polno počivajočih čebel. Videl sem, da se trudoma dvigajo in odletavajo proti panjem. Previdno sem začel stopati, da bi katere ne pohodil, toda še dva, tri korake, pa sem moral zaviti v stran, ker je bilo po travi čedalje več čebel.

Ko sem s strani prišel do panjev, sem kmalu ves srečen spoznal, da o kakem ropu ni sledu, pač pa da imajo čebele najboljšo pašo, ki si jo

moremo misliti. Nudili so se mi edinstveni prizori. Kamor sem pogledal, povsod množica počivajočih čebel z močno nabrekli zadki. Trudoma se dvigajo s tal, omahnejo dvakrat, trikrat, preden se jim posreči vzleteti. Pri zrelih panjev je velika gneča. Na brado nasledajoče čebele se kar v deseterostopih pomikajo v panj. Pravcati množični spreved čebel, ki ga ni konca. Samo tik pred nevihto se čebele s tako vihiro vsipajo v panje.

Proti poldnevu opazim, da je tudi na jablanah pred panji vse živo počivajočih čebel. Začnem jih od blizu opazovati in vidim — čudo, prečudo! — da druga drugo obližujejo, ker so vse masne od medu. Zbirajo se v majhne grozde. Listje se sveti, kakor bi bilo položeno. Poskusim ta »lošč«, sladek je. Mislim, da so se čebele na ajdi napile medicnine tako čez mero, da so se ga morale z bljuvanjem znebiti, ker bi sicer ne mogle leteti.

Ko sem se čebel nagledal, sem začel stikati po panjih. Že pri prvem močnejšem sem se prepričal, da je v preteklih desetih dneh morala biti ne navadno dobra paša, saj so bila medišča pri večini panjev natrpana z medom. Začel sem zamenjavati težke sate iz močnih panjev s praznimi in lažjimi iz slabših. Čebele me pri tem niso motile, ker so bile povečini z doma. Trdo sem delal skoraj ves dan, kajpada z velikim veseljem.

Paša se je tisti dan ustavila šele nekako ob treh popoldne. Kmalu nato so izginile čebele tudi z jablan.

Enake pojave je takrat opazoval sedaj že rajnki čebelar Janko Babnik iz Ljubljane, ki je imel čebele v paši v Podvincih pri Ptuj. Čudno pa je, da drugod v okolici ajdova paša ni bila tako odlična.

Ko smo doma panje tehtali, je najlažji potegnil 67 kg, najtežji pa 82 kg. To smo se mučili, ko smo panje nameščali v zgornje vrste skladovnice v čebelnjaku!

Enako dobra ajdova letina je bila leta 1940 v Križevcih pri Ljutomeru. Tam sta imela čebele v paši rajnki čebelar Košak z Grosupljega in še živeči železniški inšpektor v p. Škof iz Polja pri Ljubljani. Košakov nekdanji čebelar Tone Podržaj, ki živi sedaj v Krki na Dolenjskem, ve povedati, da so takrat natočili iz 40 panjev 800 kg ajdovca, panjem pa pustili obilno zimsko zalogo. Celo neki trotovec je dal 18 kg medu. Najtežji panj je tehtal 83 kg.

Približno tako odlična, če ne še boljša, je bila paša na hoji leta 1928 in nepozabna paša na žepku v Liki leta 1931. Tam je neki panj nabral v treh dneh 14 kg, neki drugi panj (hrvaška položka) pa v enem dnevu 11 kg(!).

Da mi ne bo kdo očital, da poročam samo o dobrih pašah, naj povem še, kako je bilo leta 1924, ko sem imel čebele pri Sv. Kuzmu blizu Bakra. Tisto leto so vse paše odpovedale. Jeseni so bili vsi panji, okoli sto po številu, popolnoma suhi. Nobeden ni imel več kakor kilo zaloge. Pokrmil sem skoraj 900 kg sladkorja, pritihoapljenega z Reke. Papriciran ni bil, pač pa njegova cena.

Ta čebelarski poraz je z velikimi črkami zapisan v moji spominski knjigi o izjemnih čebeljih letinah. Še danes mi leži na duši.

Prepričan sem, da bi o takih zanimivih in skrivnostnih pašah še kak drug čebelar utegnil kaj povedati. Naj se ojunači in oglasi v Slovenskem čebelarju!

KREPKO NAPREJ PO ZAČRTANI POTI!*

IVO MAJČEN

Na lanskem občnem zboru Zveze čebelarških društev za Sloveijo smo odločili, da bo letošnji naš občni zbor v Celju, metropoli doline zelenega zlata. Pri tej naši odločitvi nas ni vodila samo želja, da se bolje spoznamo s tamkajšnjimi čebelarji in čebelarškimi razmerami, ampak tudi želja, da se tudi nekaj naučimo. Čebelarji celjskega okraja zaslužijo vse priznanje. Zelo so delavni, sposobni organizatorji, dobri in napredni čebelarji. Njihovo društvo, ki zajema območje skoro vsega okraja, je tesno povezano s svojimi družinami. Nudi jim vsestransko pomoč, usmerja in vodi njihovo delo.

Ni naključje, da imamo na tem območju tako močno organizacijo in tako agilne in napredne čebelarje. Samo Celje ima bogato čebelarško tradicijo, ki sega prav v čase Antona Janše. Prva slovenska čebelarška knjiga, to je prevod Janševega Popolnega nauka o čebelarstvu, je izšla v Celju leta 1792. Janševo delo je prevedel Janez Goličnik, župnik v Grižah pri Celju. Goličnik je bil napreden in velik čebelar, saj je imel do 120 panjev čebel. V Mozirju, Goličnikovem rojstnem kraju, so že leta 1824 organizirali nekakšen čebelarški tečaj in propagirali čebelarstvo med ljudstvom. Dr. Subic iz Celja je leta 1850 poslovenil Vergilovo pesnitev o poljedelstvu, v kateri Vergil piše tudi o čebelarstvu. Leta 1922 je Beranič izdal v Celju brošuro »Temelji uspešnega čebelarstva s posebnim ozirom na vzrejo matic«. Leta 1865 je bila v Celju prva čebelarška razstava, leta 1878 druga, a tretja 10 let kasneje. Leta 1903 je bilo ustanovljeno Slovensko čebelarško društvo za Spednjo Stajersko, tri leta potem pa celjska čebelarška podružnica. Leta 1919 je bila ustanovljena Zveza čebelarških podružnic v Celju. Tu je živel in delal pokojni Henrik Peternel, ki ima največ zaslug za razvoj čebelarških organizacij v celjskem okraju.

Čebelarške organizacije tega območja so izobraževale svoje člane, učile so jih umnega in naprednega čebelarjenja ter budile v njih slovensko narodno zavest, kar je bilo za tiste čase in razmere zelo pomembno. V novi domovini so čebelarji celjskega okraja ostali močni pobudniki naše organizacije, gojili so napredne tradicije slovenskega čebelarstva, dasi so svoj prispevek za obnovo porušene domovine in danes se marsičemu odpovedujejo, da bo lepši naš jutrišnji dan.

Nekdanje in današnje stanje čebelarstva pri nas. Zveza čebelarških društev za Slovenijo polaga obračun svojega dela v pretekli poslovni dobi ter prav tako obračun dela naših društev in družin. Preden pričnemo z analizo tega dela, je nujno, da v skopih obrisih prikažemo današnje stanje čebelarstva v SR Sloveniji. Splošno je znano, da je bilo čebelarstvo na ozemlju Slovenije že vrsto desetletij najbolj razvito in najboljše organizirano in da je daleč prekosilo čebelarstva ostalih področij naše širše domovine. Sloven-

* Govor predsednika Zveze na XII. občnem zboru v Celju dne 12. maja 1965.

ski čebelarji so bili marljivi, bili so ukaželjni, zanimali so se za nova odkritja in vse so hoteli preizkusiti v živi praksi. Radi so pogledali v svet in, če so tam zasledili kaj novega ali dobrega, se niso slepo ogreli za novotarijo, temveč so jo trezno preizkusili, ali je primerna za naše razmere.

Sorazmerno zgodaj so slovenski čebelarji začutili potrebo po lastni organizaciji. Ta je posebno v prvi dobi budila slovensko narodno zavest in skrbela za splošni napredek čebelarstva, posebno za razvoj čebelarstva, prave in kulture. Dobili smo vrsto knjig, ki poljudno opisujejo življenje, delo in oskrbovanje čebel, v zadnjem desetletju pa zelo obširno znanstveno delo »Sodobno čebelarstvo«, v katerem je pravzaprav napisano vse, kar je znanega o čebelah. Če omenimo še Zvezino glasilo, ki izhaja že 65. leto, potem lahko smelo trdimo, da je naš prispevek v zakladnico pisane čebelarstva besede zelo tehten.

Tudi čebelarstvo kot gospodarska panoga je bilo pomembno več stoletij. Umni čebelarji so našo kranjico proslavili po vsem svetu, trgovina z našo sivko je zelo cvetela in prinašala lepe denarce. Ko je pojenjala trgovina z živimi čebelami, so slovenski čebelarji prenehali čebelariti na roje in se oprijeli čebelarjenja na med. Zopet so čebelarski proizvodi našli domačega in tujega kupca ter tako prinašali lepe dohodke.

Čebelarstvu smo kot panogi narodnega gospodarstva posvečali tudi v šolah primerno pozornost. Vsaka podeželska šola je imela čebelnjak, v katerem so učenci dobili nekaj splošnega in praktičnega znanja o čebelah. Učiteljski naraščaj je dobival na učiteljskih potrebno praktično čebelarsko znanje, ki ga je v kasnejših letih skrbno prenašal na svoje učence. Kmetijske šole vseh stopenj so imele večja čebelarstva, njihovi absolventi so bili pravi čebelarski mojstri. V tej dobi je vse skrbelo za razvoj čebelarstva, človek in narava, ki tedaj še ni bila umeten nestvor. Zato ni slučaj, da je bilo tedaj naše podeželje zasedeno s čebelnjaki, od katerih sameva danes praznih na stotine.

Prva leta po osvoboditvi je bilo dosti storjenega za obnovo opustošenih čebelarstev, a še posebej za razvoj in napredek čebelarstva nasploh. Čebelarji so po razmeroma ugodnih cenah kupovali panje in ostale potrebščine, v najtežjih letih so razmeroma lahko prišli do sladkorja za pitanje čebel, uživali so posebne ugodnosti pri prevozi čebel na paše itd. Državna kmetijska posestva in kmetijske zadrage so postavile obsežne čebelnjake in jih napolnile s panji. Lepo so se razvijala ta čebelarstva, čeprav je primanjkovalo oskrbovalcev. Toda dolgo ni bilo tako. Ugodnosti so usahnille. Postavitev čebelarstev na ekonomski račun je čez noč porušilo vse. Ekonomisti so naenkrat postavili nebroj zahtev do male čebele: sama naj se preživlja, preživlja naj svoje oskrbnike, plača pripadajočo režijo, amortizira panje, čebelnjake in še vso ostalo čebelarsko ropotijo. Mala sivka vsega tega ni zmogla in po vsej verjetnosti tudi nikoli ne bo zmogla toliko bremen. Brezdušni računarji še danes delajo z nepismenim bitjem vse, kar se jim zljubi. Na konto pasive ji skrbno zapišejo vsako paro, na konto aktive pa pozabljajo milijone. In rezultat? Večina kmetijskih posestev družbenega sektorja, večina posestev kmetijskih zadrug likvidira svoje čebelarske obrate. Tem zgledom so sledile celo nekatere kmetijske šole.

Naša čebela pa nima težav samo z ekonomisti, tudi razni agrikulturni ukrepi ji strežejo po življenju. Popolnoma razumemo ukrepe za boljše, sodobnejše in ekonomičnejše obdelovanje plodnih površin, razumemo potrebo po arondaciji zemljiških površin, po krčenju gozdnih površin, ki so primerne za obdelovanje itd. Prav tako vemo, da je mehanizacija in uporaba raznih kemičnih sredstev ter umetnih gnojil osnova za večjo in cenejšo kmetijsko proizvodnjo. Vendar smo mnenja, da bi del ogromnih investicij, ki gredo v kmetijstvo, le moral zaiti vsaj posredno v čebelarstvo, konkretno v sklad za zboljšanje čebelje paše. Dosti je neproduktivnih površin, ki bi se dale z malimi stroški zasaditi z medovitim rastlinjem. Pri pogozdovanju bi se v večji meri lahko uporabljale medovite drevesne vrste. Razvoj naše živinoreje terja ustrezno zagotovitev krme in zato so obsežne površine posejane z rastlinjem za silažo. Z malo dobre volje in brez dodatnih stroškov bi bilo mogoče tudi tu zagotoviti boljšo čebeljo pašo. Takih primerov je še mnogo.

Kaj je storiti in kje je iskati rešitev naših problemov? Rešitev je le ena in ta je v nas samih. Ob vsakem koraku moramo prikazovati in poudarjati pomen čebelarstva in koristi, ki jih prinašajo čebele. Dokazovati moramo, da teh koristi ne smemo ocenjevati zgolj po količinah pridelanega medu in voska, ampak je treba upoštevati tudi njihovo delo pri opravljanju rastlin, delo, ki ima vsaj desetkrat večjo vrednost kot neposredni čebelji proizvodi. Dalje moramo opozarjati, da plantažni nasadi sadja in jagodičevja ne bodo dajali lepih plodov, če ne bo dovolj čebel v neposredni bližini samih nasadov. Isto velja za semenogojstvo. Naša društva in družine bi morale biti zelo tesno povezane s kmetijskimi in gozdarskimi inženirji ter tehniki, da bi ti pri sejanju in zasajanju površin upoštevali tudi tiste vrste rastlinja, ki daje čebelam pašo. Dalje je potrebno, da se osvobodimo določenih cehovskih spon in se tesneje povežemo z oblastnimi, upravnimi in družbeno-političnimi činitelji svojega terena. Danes prenašamo vse na občino, zato se da tam hitreje in uspešneje rešiti mnoge probleme.

O odnosih oblasti do čebelarstva in o počasnem reševanju nekaterih čebelarskih problemov smo govorili že na prejšnjih občnih zborih. Nekatere stvari danes ponavljamo, čeprav mogoče niso več tako pereče. Vsekakor lahko ugotovimo, da so se mnoge stvari v preteklem letu močno obrnile na bolje. Pristojni republiški upravni organi so posvetili nekaj več pozornosti čebelarstvu kot prejšnja leta. Po upravni liniji so bila npr. izdana navodila o sodelovanju veterinarske službe pri ugotavljanju in zatiranju čebeljih bolezni, navodila o sodelovanju veterinarjev pri organizaciji in vodenju izvedeniških tečajev za čebelje bolezni. Dalje navodila o pokrivanju terena s čebelami posebno tam, kjer so plantažni nasadi. Ta navodila so rodila lepe uspehe. Naša društva in družine, ki so dala vrsto pobud za organiziranje tečajev, za ugotavljanje žarišč bolezni in samo likvidiranje teh žarišč, so dobila v veterinarski službi izdatno pomoč. Vrsta občinskih in okrajnih veterinarskih inšpektorjev ter veterinarskih zavodov je sodelovala pri odkrivanju bolezni čebel, pri zdravljenju in pri izdajanju ustreznih odločb za izolacijo žarišč bolezni.

Nekatera društva so navezala stike z ostalimi upravnimi organi in dobila posebno iz občinskih proračunov precejšnja sredstva. Zlasti je bilo

uspešno sodelovanje s kmetijci in gozdarji. V mnogih podeželskih šolah so bili ustanovljeni pionirski čebelarški krožki. Z njimi so družine tesno sodelovale, včasih jih celo vodile in oskrbovale s potrebnimi predmeti. Zabeleženo je bilo več primerov, da posestva družbenega sektorja, ki so pred časom opustila svoja čebelarstva, sedaj najemajo čebele za oprashitev svojih nasadov. Opaziti je bilo več razumevanja za saditev medovitih rastlin. Vsi ti primeri kažejo, da naši klici in opozorila le niso bila bob ob steno ali glas vpijočega v puščavi.

Članstvo, družine in društva. Predvojna Jugoslavija je bila izrazito agrarna dežela. Po osvoboditvi so naši narodi vlagali neverjetne napore za obnovo porušene domovine, kasneje pa za njeno preobrazbo v industrijsko razvito deželo. Naša ožja domovina je v tem procesu stala na prvem mestu. V SR Sloveniji je danes le še 40 % kmetijskega prebivavstva, ostali del je našel kruh v industriji, rudarstvu, prometu, trgovini, obrti itd. Prehajanje prebivavstva iz vasi v industrijske centre se odraža tudi v čebelarstvu. Število čebelarstev in čebelarjev počasi pada, in sicer skoro v razmerju odmiranja stare generacije. Čebelarskega naraščaja je pri nas zelo malo. To ni naključje. Danes živimo v posebni dobi, v eri tehnike. Vsak kratkohladež ti zna naštetih vsaj 20 svetovnih avtomobilskih znamk, vprašanje pa je, če loči čebelo od trota. Ali naj mu zamerimo? Nikakor, saj še nam starejšim često ubogi fičko zmeša glavo. Ali naj bomo zaskrbljeni? Tudi to ne! Tehnika in mehanizacija ter ostala čuda današnjega sveta se bodo razvijala dalje in osvojila vsa področja človekovega udejstvovanja, tudi kmetijsko področje in z njim čebelarstvo. Še nečesa ne smemo pozabiti! Človekove sposobnosti za prilagoditev današnjemu tempu in trušču so gotovo omejene, zato bo vračanje k naravi postalo osnovni pogoj za njegov obstoj. Čebelarjenje bo ena od oblik rekreacije.

Ugotovili smo že, da število čebelarstev in čebelarjev stalno pada. Na drugi strani pa je dejstvo, da že nekaj let število organiziranih čebelarjev raste, in to ne samo relativno, ampak tudi absolutno. Nedvomno moramo vzrok za ta razveseljiv pojav iskati v aktivnosti in dobrem delu naših društev in družin. Res je, da je v izrednih razmerah nekaj društev in družin spalo odnosno dremalo več let, v zadnjem času pa nam jih je uspelo zdramiti in danes lepo delajo.

Na splošno lahko rečemo, da se je na terenu razgibalo društveno življenje. Naše organizacije so pokazale posebno aktivnost na področju strokovno-prosvetnega izobraževanja članstva. V pretekli poslovni dobi je bilo na terenu na stotine predavanj; predvajali smo čebelarske filme, organizirali celo vrsto tečajev, ki so trajali en ali več dni. Člani so zelo radi hodili na predavanja. Na tečajih za vzrejo matic in posebno na tečajih za strokovno usposobitev izvedencev za čebelje bolezni je bila rekordna udeležba.

Mnoga društva so organizirala preglede čebelnjakov, da so ugotovila zdravstveno stanje čebel. Marsikod so načrtno zdravili bolne družine. Druga društva so izvedla kolektivno zavarovanje čebel. Nekatera so uspešno razdeljevala in odkazovala pasišča, posebno ajdova in akacijeva. O stikih z upravnimi organi in družbeno-političnimi faktorji terena smo že govorili, prav tako o koristnosti stikov z veterinarsko in kmetijsko službo.

Oblike dejavnosti naših društev in družin s tem še niso izčrpane. Članstvo je opazovalna služba sproti obveščala o pojavih paš, družine so organizirale skupne prevoze, gojile družabnost in prirejale poučne izlete. Članom smo v nesreči nudili pomoč. Mnoge organizacije so zbirale voščine, kuhale vosek, vlivale satnice, nabavljale potrebščine za svoje člane in zbirale njihove pridelke za odkup. Če vidimo vso to široko dejavnost, potem nam je bolj razumljiva stalna rast števila organiziranih čebelarjev.

Nekaj o delu ZČDS. Naša dejavnost se je v pretekli poslovni dobi v glavnem odvijala v tehle smereh: organizacija in njeno utrjevanje; izobraževalno-prosvetna dejavnost; povezovanje in vzklajevanje dela s sorodnimi organizacijami; pomoč članom.

Že samo naraščanje članstva nam je dokaz, da se je organizacija na terenu učvrstila, da je zboljšala delovne prijeme in povečala aktivnost. Zveza je imela s področnimi društvi stalne, po možnosti osebne stike. Tak način dela je dal zelo dobre rezultate. Zveza je aktivno in neposredno pomagala obnavljati delovanje društev, kjer so ta začasno spala. Prav tako je pokrenila vse potrebno za ustanovitev novih društev tam, kjer jih še ni bilo, a so obstajali objektivni in subjektivni pogoji za uspešno delovanje novega društva. Tako nam je uspelo ustanoviti čebelarska društva v Kopru, Sežani in Hrastniku ter obnoviti delo v Tolminu in Zagorju.

Na lanskem občnem zboru smo govorili o potrebi, da se naša organizacija bolj prilagodi upravno-politični razdelitvi SR Slovenije. Pri tem nismo bili dovolj vztrajni in smo kapitulirali pred tistimi, ki so zaljubljeni v sedanjo organizacijsko strukturo. Kako nemogoča je sedanja oblika organizacije, nam potrjuje primer celjskega društva, ki zajema skoro ves okraj, na drugi strani pa imamo društva, ki pokrivajo le pol občine. Če hočemo ustvariti pravo povezanost z oblastnimi, upravnimi in družbenimi faktorji svojega terena — taka povezanost pa je osnova za uspešno delo naših organizacij in za sam razvoj čebelarstva — potem bomo morali poiskati primerno pokrivanje terena.

Zveza je nudila posebno izdatno pomoč društvom in družinam pri prosvetno-izobraževalnem delu. Posojali smo čebelarske filme in pošiljali predavatelje po vsej Sloveniji, čeprav jih nismo imeli na pretek. Nekateri od njih so postali potujoči učitelji v pravem pomenu besede. Dajali smo pobudo in nakazovali programe za razne tečaje, mnoge izmed tečajev pa smo sami organizirali. Sami smo nosili precejšen del stroškov za celotno prosvetno dejavnost. Kako potrebno je bilo to delo, nam je najbolje pokazala številna udeležba. Nekateri tečaje smo morali celo ponoviti, ker je bilo preveč prijavljencev. Posebno zanimanje je bilo za tečaje, ki naj bi strokovno usposobili izvedence za čebelje bolezni. Na stotine čebelarjev je danes usposobljenih za to delo. Z njimi in ob tesnem sodelovanju z veterinarsko službo bo lažje kontrolirati zdravstveno stanje čebel in zatirati bolezni.

Prosvetno-izobraževalno poslanstvo je izpolnjevalo tudi Zvezino glasilo Slovenski čebelar. Ta je redno izhajal. V njem so našli člani dovolj zanimivega čtiva, tako zahtevnejši kakor povprečni čebelarji. Glasilo je delno bremenilo Zvezin proračun; v njegovo dobro se je Zveza odpovedala članarini in celotne članske prispevke odstopila glasilu. S tem smo dosegli, da je glasilo deficitno le za nekaj tisočakov na leto. Če upoštevamo, da glasilo ne

dobiva dotacije in da se nismo pulili za razne oglase, potem je samofinanciranje glasila lep uspeh in istočasno dokaz, da so člani še kar redno izpolnjevali svoje obveznosti.

Naše staro prizadevanje je, da navežemo čim boljše stike z vsemi pristojnimi oblastmi in upravnimi organi ter z vsemi činitelji, ki so zadolženi, da nove družbene norme prodro v zavest slehernega državljana naše socialistične skupnosti. Zahtevali smo, da nas zaslišijo, kadar rešujejo vprašanja, ki se tičejo čebelarstva. Trudili smo se za konstruktivne odnose z gospodarskimi organizacijami, ki posredno ali neposredno posegajo v čebelarstvo, ali jim je čebelarstva proizvodnja osnovna dejavnost. Z radostjo lahko ugotavljamo, da so stvari krenile na edino pravo pot — pot, ki vodi k temu, da dobi čebelarstvo primerno družbeno priznanje, da se čebelarstvo razvija skladno z ostalimi panogami narodnega gospodarstva in družbenega življenja, da se v čebelarstvo vpeljejo nove oblike povezovanja s skupnostjo.

S trgovskim podjetjem MEDEKS, edinim podjetjem s čebelarskimi proizvodi in potrebščinami, imamo dobre stike že vrsto let. Sicer včasih kakšno zagodemo na njegov račun v glasilu, je pa tako, da današnji kupec rad nerga in postaja zahtevnejši, kar mu ni zameriti. Po vsej verjetnosti bi mnoge probleme bolj uspešno reševali za okroglo mizo.

Z Zavodom za čebelarstvo in z novo osnovanim čebelarskim podjetjem AGROMEL smo navezali prve stike. Vse kaže, da je na obeh straneh mnogo dobre volje, da se prvi stiki ne samo obdrže, ampak tudi razvijejo in razširijo v trajno konstruktivno sodelovanje. Začetna povezanost z Agromelom bazira delno na izmenjavi blaga, delno posega na področje organiziranja čebelarske proizvodnje. Oboje je lahko samo v korist čebelarju in razvoju čebelarstva še posebej. Zdi se nam, da so možnosti sodelovanja še druge in zelo raznovrstne. Vprašanje bolezni čebel in njih zatiranje, načrtno razdeljevanje paš, posebno spomladanskih ipd. bi prav tako spadalo sem. Kakor že rečeno, dobra volja je na obeh straneh. Dobra volja naj zavлада tudi v naših društvih in družinah, potem ne bodo izostali pozitivni rezultati.

Zveza se je stalno prizadevala nuditi svojim članom vsestransko pomoč. V zadnjih letih je bilo manj materialne pomoči, kar je popolnoma razumljivo, če vemo, da Zveza nima stalnih dohodkov in izčrpava v glavnem svoje premoženje. Kot neposredno materialno pomoč naj navedemo samo inozemska zdravila, ki jih je imela Zveza stalno na zalogi in jih je članom dajala po nabavni ceni. Zveza je nadalje pomagala pri ugotavljanju čebeljih bolezni in pri samem zdravljenju. Često je nosila pri teh akcijah del stroškov. Od oblik posredne pomoči naj omenimo samo nekatere: propagiranje čebelarstva in skrb za njegovo afirmacijo; prosvetno-izobraževalna dejavnost; opozarjanje čebelarjev na razna medenja; dajanje navodil za občasna opravila; opozarjanje na pravočasno in primerno ukrepanje v nujnih primerih ipd.

Katastrofalna zima. Letošnja zima je naredila čebelarstvu velikansko škodo. Hudi zimi je sledila mrzla pomlad, v kateri je posebno nosema kosila kar na debelo. Nosema v mnogih čebelnjakih še gospodari, zato do danes še ni ugotovljena celotna škoda. Na nekaterih območjih sta zima in nosema vzeli prav vse, drugod samo polovico. Srečni so, kjer so izgube manjše. Po približni oceni je šlo po zlu 40.000 do 50.000 čebeljih družin, torej okrog

polovica zazimljenih družin. Škoda izražena v dinarjih bo dosegla $\frac{1}{4}$ milijarde din, a v tej vsoti ni vračunan izpad ustreznega pridelka pomrlih družin.

Posledice te katastrofe bo čutilo slovensko čebelarstvo več let, posebej tam, kjer so bile izgube nadpovprečne. Danes ni čas, da bi prekrizanih rok, moledovali in čakali na rešitev od drugod. Naša društva in družine morajo iti na delo, da rešijo vsaj tisto, kar se še da rešiti in da zajeze bolezen. V prvi vrsti je poskrbeti, da nam večje ne uničijo satja iz pomrlih panjev, kajti tudi ta škoda bi šla v milijone. Staro in okuženo satje je treba izločiti in ga pretopiti v vosek. Nadalje je treba poskrbeti za pravilno in temeljito razkuženje panjev in čebelarskega orodja. Ko bo to opravljeno, potem se je šele lotiti razmnoževanja družin. Močno bi grešili, če bi naravne ali narajene roje vsajali v nerazkužene panje. Organizirati moramo medsebojno pomoč in pomagati tistim čebelarjem, ki so vse zgubili, sicer bodo v mnogih krajih ostali naši čebelnjaki prazni za vse večne čase. Tega pa ne smemo dopustiti. Zato krepko naprej po načrtani poti!

»AGROMEL«

NAJVEČJI ČEBELARSKI OBRAT V EVROPI

PO KMEČKEM GLASU

Pri Višnji gori nad glavno avtomobilsko cesto stoji še iz Rotschützevilh časov znani podsmreški grad. V njem so včasih prirejali različne tečaje, zadnje čase pa so ga začeli koristno uporabljati tudi čebelarji za skladišče medu, za čebelarsko opremo in za druge potrebe. Zato so mu že vzdeli ime »medograd«. Toda za v prihodnje so mu namenili še večjo vlogo. Predvsem bo tamkaj nastajalo eno izmed najpomembnejših čebelarskih središč.

V soboto 16. februarja je bila v gradu velika slovesnost. Upravljanje nedavno ustanovljenega proizvodnega kombinata »Agromel« je prevzel delovni kolektiv. Ob navzočnosti številnih gostov in članov delovnega kolektiva je imela svoje prvo zasedanje skupščina — osrednji delavski svet. Na njej so izvolili upravni odbor, pripojili h kombinatu lesno podjetje »Zora« iz Črnomlja in njegov obrat v Vinici, prevzeli osnovna sredstva Zavoda za čebelarstvo in še druge stvari.

Izredno zanimiv pa je kombinatov razvojni program. Skupščini ga je obrazložil generalni direktor kombinata Maks Krmelj.

Do ustanovitve kombinata je prišlo zato, ker je Zavod za čebelarstvo zaradi gospodarskih dejavnosti presegel okvir poslovanja in ker je zaradi razvoja čebelje proizvodnje nastala potreba po tako veliki organizaciji. V kombinatu naj bi se združile vse gospodarske dejavnosti, ki imajo kakršnokoli zvezo s čebeljo proizvodnjo in prodajo, vključujoč tudi druge drobne stroke živilske industrije.

Glede razvoja kombinata so pomisleki, češ da še za obstoječe čebele ni dovolj paše. Toda to ne drži. Obširni jelovi in smrekovi gozdovi od Gorskega Kotora do Pokljuke in do Pohorja nudijo bogata in obsežna pasišča, na

mnogih krajih pa je tudi dobra travniška paša. Izkoriščanje gozdne paše je sicer večkrat zelo tvegano, znanstveno raziskovalno delo pa je pokazalo, da je tveganje le posledica nevednosti. Veliko bogastvo za čebele skrivajo tudi listnati gozdovi. Pri tem moramo misliti na take vrste drevja, ki nudijo čebelam bogato pašo, ki hitro rastejo in dajejo gospodarstvu dosti lesa. S takim drevjem moramo izmenjati gozdne sestoje.

Posebno vprašanje je naš kras. Kamnita in kotanjasta zemljišča, ki jih pogozdujejo, dobivajo le počasi zeleno odejo. Tega problema bi se morali lotiti skupaj z gozdarji, čebelarji in ovčerejci. Čeprav se to čudno sliši, pa je vendarle resnica, da na kraški zemlji razen borovca bujno uspevajo še razni žajblji in pritlično grmovje. Izbrane vrste žajblja, ki cveto v določenih pomladanskih in zgodnjih poletnih mescih, bi bilo treba razširiti, za pozno poletje in zgodnjo jesen pa najti druge primerne rastline. Mednje bi posadili še nizko medovito grmičje, vse to rastlinstvo pa zavarovali z belimi bori. Navedene rastline, ki dajejo obilo nektarja in veliko izredno dragocenega cvetnega prahu, bi nudile čebelam bogato pašo, kraški zemlji pa podlago za nastajanje prsteninaste zemlje. Iz tako negovanih zemljišč bi začele polagoma poganjati razne trave, ki bi jih s pridom izkoriščale ovčje črede.

Vsa prejšnja večja družbena čebelarstva so hiralala zaradi panja. Na Slovenskem vpeljani panj za večje obrate ni uporaben. Poskusi z DB-panjem tudi niso bili zadovoljivi. Zato je za uvedbo industrijskega načina čebelarjenja bilo važno, da se je Zavod odločil za Langstrothov panj. Ta panj ima med vsemi največ prednosti za tako čebelarjenje. Je zelo preprost, lahek, izredno hitro pripravljen za prevoz in najcenejši. V njem se lahko razvijejo najmočnejše družine.

Po programu bi moral imeti kombinat leta 1965 okrog 50.000 čebeljih družin. V nadaljnjih dveh do petih letih pa bi se naj to število povečalo na 80.000. Tako urejeno čebelarstvo, ki bi uporabljalo vse znanstvene izsledke, bo lahko dajalo na leto po več sto vagonov medu. Za vse te družine bo treba pripraviti nove panje, ki so danes dokaj dragi, toda kombinat jih namerava sam izdelovati in tudi izvažati v druge republike, kjer so zelo hvaležna področja za izvoz panjev. Taka področja se odpirajo nadalje v osvobajajočih se afriških deželah. Stike z njimi mora kombinat čimprej navезati.

Za svoje potrebe je Zavod že prej uredil v Semiču mali žagarski obrat. Ker pa ta ni imel zadostne zmogljivosti, se je združil z belokranjsko lesno industrijo v Črnomlju. Žal je obrat zastarel in neuporaben za potrebe kombinata. Zato ga bodo letos prenovili. V ta namen so že uvozili najmodernejši žagarski stroj, ki reže hitreje in bolje izkorišča les kot polnojarmeniki. Ker je bolj ekonomičen, je tudi cenejši. Kombinat in drugim čebelarstvom je razen tega nujno potreben kleparski obrat, ki bo izdeloval orodje in različne kovinaste predmete, zlasti posodo za shranjevanje in razpošiljanje medu.

Postopek pri proizvodnji matičnega mlečka je proučen in preizkušen. Zato lahko zdaj hitreje pridobimo večje količine mlečka. Pri spopolnjeni proizvodnji pa se bo njegova cena znatno znižala.

Na kombinatu morajo poskrbeti, da se bodo na domačem trgu pojavili sortirani in bolj očiščeni medovi, spravljani v steklenih kozarcih z var-

nostnimi znaki. Zanimiva bo tudi vrsta medu z malenkostno primesjo cvetnega prahu in matičnega mlečka. Mlečni trg nameravajo obogatiti z medenim mlekom in kruhom, medeno čokolado in piškoti. Dobro je zlasti medeno maslo. V določenem razmerju mešan med z maslom in dodatkom cvetnega prahu je za delovnega človeka in športnika izredno poživilo. Zboljšali naj bi tudi prodajo medu v tujino. Pri izvozu trgovci jugoslovanskega standarda za med doslej niso upoštevali. Posledica tega je bila, da so tuji kupci večinoma prevzemali med na kraju samem kar v sodih in mu šele potlej v tujini dali vrednost s tem, da so ga pripravili za trg. To terja, da prodajajo med le organizacije, ki so za tak posel tehnično in strokovno usposobljene. Naš temni med je v Evropi posebno iskana dragocenost, zato ima tudi najvišjo ceno.

Nadaljnja pomembna gospodarska naloga Agromela bo sodelovanje s čebelarstvi, tako z družbenimi kot zasebnimi v naši in drugih republikah. Sodelujočim čebelarjem bo nudil satnice iz zajamčeno pristnega čebeljega voska. Znano je, da je čebelarstvo dobivalo v minulih letih satnice, izdelane po trgovski liniji iz voska, ki mu je bil primešan parafin. Kvarne posledice niso izostale in čebelarstvo je utrpelo stomilijonske izgube. Se danes moramo izločati satje iz potvorjenega voska iz panjev in ga prodajati kot manjvredni industrijski vosek. Kombinatski Agromel pa bo prav s kooperacijo pomagal odstraniti te razmere tako, da bo nudil kooperantom čiste satnice, krmilne pogače, navodila glede pašnih razmer, pomoč pri prevozi, veterinarsko službo in vse strokovne usluge, ki so potrebne v čebelji proizvodnji.

V čebelarstvih z velikim številom družin je treba ukrepati le na znanstveno preizkušeni podlagi, kajti vsaka, še tako majhna napaka ali površnost lahko povzroči gospodarsko škodo. Zato bo pri kombinatu znanstveno raziskovalno čebelarstvo, ki bo v ta namen obdržalo na poskusnih postajah okrog 600 družin. Znanstvena služba mora poglobiti delo pri izbiri plemenskih matic, nadaljevati primerjavo čebeljih rodov in najti v državi najprimernejši kraj za množično vzrejo matic (vzrejna postaja bi morala dati na leto nad 10.000 odbranih matic). Le tako bo mogoče priti do močnih družin, ki bodo dale letno 30 in več kilogramov pridelka.

Ob ustanovitvi 31. maja 1960 je imel Zavod za čebelarstvo sredstev v vrednosti nekaj nad 46.000.000 din. Ko jih je sedaj prevzel kombinat, pa so znašala že nad 540.000.000 ali 12-krat več. Letošnji proizvodni program predvideva, da bo imel kombinat okrog dve milijardi prometa. Dosegel ga bo z lastno proizvodnjo, kooperacijo, prodajo medu in satnic, izdelavo panjev za lastno uporabo in za trg, s pripravki iz matičnega mlečka in z raznimi uslugami. Z veliko proizvodnjo bo lahko dal družbi tudi za milijon dolarjev izvoza.

Letos na kombinatu ne predvidevajo obsežnejših investicij — razen tistih, s katerimi je treba spopolniti dosedanje. Tako bodo uvozili več vagonov čistega čebeljega voska, zboljšali naseljene panje z manjkajočimi deli, kupili potrebno opremo za poslovanje z medom in postavili nekaj terenskih skladišč za opremo. Nakazani razvoj pa bo terjal večje investicije. V vse te obrate bi naj v prihodnjih petih letih investirali 2,5—3 milijarde din. S tem v zvezi bodo poskrbeli tudi za strokovne kadre.

Orjaške družine. Panji z orjaškimi družinami so bili včasih tisti vzor, ki je po njem hrepenel marsikateri čebelar. Od njih so si obetali rekordnih donosov medu, ker je bilo od takih panjev pričakovati, da bodo izkoristile kako pašo do skrajnih meja zmogljivosti. V ta namen so izumili panje, v katerih sta bili dve ločeni čebelji družini, medišče pa je bilo med pašo skupno. Odpirali so ga pred prav dobro bero. Tudi v SČ je bilo pred leti mnogo govora o takem načinu čebelarjenja. Sčasoma pa so izkušnje pokazale, da se te vrste dvojčki ne obnesejo in so zapadli pozabi. Vendar smo še leta 1961 v »Delu« brali članek o velikih uspehih, ki jih je baje dosegel s tem načinom čebelarjenja znani srbski čebelar prof. Sima Grozdanić. Omenjeno je bilo, da pomeni Grozdanićev način čebelarjenja novost ki mnogo obeta. Res pa je, da v tem primeru ne gre za kako novost.

Že davno se je izkazalo, da donos panjev z orjaškimi družinami ni bil še senca tistega, kar so pričakovali. Pri vsakem točenju je bilo mogoče ugotoviti, da so normalno močni panji nabrali več medu kakor orjaki. V teh panjih zalegajo matice kakor obsedene, čebele pa zafrčkajo za prehrano zalege večino medu. Panj je nabit s čebelami in satje zaleženo do zadnje celice, medu pa je razmeroma malo. Ali moremo od take matice pričakovati, da bo v prihodnjem letu še dovolj rodovitna?

Da so te navedbe v skladu z resnico, naj navedem, kaj piše o orjaških panjih in panjih dvojčkih znani nemški čebelar Kuntzsch. V njegovi knjigi »Imkerfragen« (Čebelarstva vprašanja) berem, (na strani 46 do 47) tole: »Pred leti sem naselil 80 panjev dvojčkov mojega sestava. Vsaka družina je imela eno zgornjo in eno spodnjo etažo. Desna družina je dobila enoletno matico, leva pa dvoletno. Med njima je bil oddelek s tremi sati. Ko sta ločeni družini postali močni, sem pred glavno pašo odprl matični rešetki na levi in desni strani oddelka. Mlado matico sem prestavil v ta oddelek, starejšo pa odstranil. Tako so na mah nastale orjaške družine. Kajne, imenitna

zamisli? In koliko hvale sem bil deležen!

Toda vsa tri leta sem pri svojih poskusih in primerjavah ugotavljal, da sta dve družini, združeni v orjaško družino, nabrali povprečno 3 kg manj kakor dve enaki, vendar ločeni družini. Vrh tega sem imel poleti težave z dodajanjem matice drugi družini.

To se mi je zdelo potrebno povedati tistim, ki upajo, da bodo naše nazadujoče čebelarstvo rešili posebni panji, v katerih se more čebelja družina razviti do viška. S takimi družinami naj bi bilo mogoče temeljito izkoristiti paše in seveda zvišati tudi pridelek medu.

Kuntzsch je mnogo potoval po svetu in proučeval čebelarstvo v raznih deželah. Pravi, »da je našel veliko mero panjev samo pri dobrih čebelarjih, in še to le v poletju.« Celó v Franciji je ob izdatni paši na detelji esparzeti redkokdaj naletel na orjaške družine, navzlic velikim panjem dadantovcem; manjkala jim je spomladanska paša. Velike mere ameriških panjev ustrezajo samo ondotni trajni paši.

A. B.

Izboljšanje čebelje paše. Priznati je treba, da je bila pred leti paša za čebele veliko boljša, kot je dandanes. Mnogo divje rastočih rastlin, raznega plevela, grmovja in dreves se je moralo umakniti marljivim roki kmetovavcev, ki so v novejšem času prisiljeni zemljo bolje izkoriščati, da zadoste novodobnim zahtevam. Zaradi tega moramo čebelarji sedaj sami gojiti medovite rastline. Da pa bo to stremljenje kaj zaleglo, se bomo morali zavzemati za take rastline, ki gospodarsko kaj pomenijo in jih sejejo oziroma sadijo v velikih množinah. V prvi vrsti so pomembne za čebele krmne rastline, npr. lucerna, esparzeta, inkarnatka, ameriška detelja, pomešana s švedsko in belo deteljo, oljna repica itd. Zadnja leta ajda slabo medi, zaradi česar je ne sejejo več toliko kot nekdanj. Temu je kriva zemlja, ki ji primanjkuje gnoj. Zlasti ji ugajata kalijeva sol in žlindra. Pognojena ajda da dva do tri-

krat več zrna kot negnojena. Tudi medena je veliko bolj.

Sadjarstvo se v novejšem času zelo razširja. Ponekod so nastale velike plantaze jablan, breskev, marelic itd., kar je tudi čebelarstvu koristno. Kot čebelja paša prihajajo v poštev še nekatere rastline, ki pa jih ni mogoče uvesti, ker nimajo gospodarske vrednosti. Tako sta npr. zlata rozga in facelija za čebele res izvrstni, medita dobro in dolgo cvetita, a v gospodarstvu nista uporabni drugače kot za stelo. Zato se ti rastlini ne moreta udomačiti.

Nekateri priporočajo rastline, ki niso primerne za vsak kraj ali so dvomljive vrednosti za čebele. Tako npr. hvalijo neko drevo, po imenu pajesen (*Ailanthus*), češ da zelo dobro med. Pajesen je lepo drevo, ki ga najdemo tu in tam v mestnih parkih in prav zares odlično med, toda na njegovo medenje je treba čakati več let.

V Prekmurju je do sedaj akacija kar dobro cvetela vsako leto, nudila čebelarjem izdatno pašo, čebelarjem pa lep pridelek medu. Toda tudi tu se že po gospodarskih načrtih krčijo akacijevi nasadi. Tako smo čebelarji na Štajerskem sedaj odvisni predvsem od gozdne paše, ki nam jo daje Pohorje. Naše upanje so smreka, kostanj in hoja, čeprav imamo zadnja leta z njimi žalostne izkušnje. Naša dolžnost je, da poskrbimo za nove pašne vire. Če bomo čebelarji posejali in posadili vsaj nekaj medovitih rastlin, bomo precej prispevali k zbolšanju čebelje paše. Zavedajmo se, da bomo lahko le s skupnimi napor storili kaj več za napredek slovenskega čebelarstva.

Jože Hribar

Grafikon za določanje nasičenosti sladkorne raztopine. Ne le začetniki, ampak tudi nekateri starejši čebelarji ne vedo, da kilogram sladkorja ni isto kot liter sladkorne raztopine. Vsem tem priporočam, da si ogledajo drugi del »Sodobnega čebelarstva«, kjer lahko na strani 408 najdejo poseben grafikon. Ta grafikon zelo lepo pokaže, koliko potrebujemo sladkorja, da dobimo določeno količino raztopine v izbranem razmerju in obratno. Pomaga nam, da v najkrajšem času in na najpreprostejši način brez vsakega računanja ugotovimo vse podatke o raztopini, ki jo želimo imeti.

F. S.

Medenika (*Melittis melissophyllum*) je mrtvi koprivi podobna rastlina iz družine ustnatic, ki raste tu pa tam po naših gozdovih. Ima velike bele ali rožnate cvetove. Že ime samo pove, da je medovita. Profesor Petkovšek, ki predava botaniko na gozdarskem oddelku Biotehniške fakultete v Ljubljani, trdi, da je našel cvetove te rastline že do polovice napolnjene z medičino. Če to drži, potem je medenika vredna pozornosti čebelarjev.

Franček Šivic

Zelena žolna je preluknjala dva panja. Navado imam, da nadzorujem čebelnjak vsak dan okoli trinajste ure in zvečer, posebno v zimskem času, ko mrtvice lahko zaprejo že tako in tako ozka žrela pri panju. Nemalo sem se začudil, ko sem 14. januarja 1963 zagledal pri nekem panju na desni strani spodaj kake tri centimetre široko luknjo, ki jo je izdolbila zelena žolna. Dne 15. januarja je poizkusila izdolbsti še dve luknji, 16. januarja pa sem jo počakal in jo s strašilnim strelom odpodil. Ker je bila ta čas zunanja temperatura 21°C pod ničlo, je mraz vdiral skozi napravljene luknje v panja, čebele pa so se zaradi dolbenja razburile in razlezle, kar jim prav gotovo ne bo v prid. Lahko jih to celo stane življenje.

Pred čebelnjakom in po bradah je bilo tedaj polno mrtvic, vendar si je žolna zaželela živih čebel. Čudim pa se, da je hotela priti do njih na kraju panja, kjer je les dva centimetra debel, a tam ni čebel, ker prezimujejo više pod stropom plodišča. Med mojim 44-letnim čebelarjenjem je to prvi primer, da bi žolna motila čebele v naselju, kjer je čebelnjak obkrožen od hiš in drugih stavb.

Bruno Nussdorfer

Svojevrsna posladica. Rajnki čebelar De Reggi, ki je bil doma v Brnici pri Beljaku in služboval v Ljubljani, mi je pravil, da so v Brnici za božične in velikonočne praznike ter ob preji pripravili posebno posladico. Nakopali so sladkih korenin in brinovih korenin, jih dobro očistili ter skuhal skupaj s suhimi hruškami in jabolčnimi krhlji. Ohlajeni posladici so dodali še med in rojčevnico (meliso). Le kdo si je tako dobroto izmislil?

A. B.

PRVA SEJA NOVEGA ODBORA ZČDS

Prva seja upravnega odbora je bila dne 12. maja 1963 v Celju takoj po zaključku občnega zbora. Glavni namen te seje je bila porazdelitev vodilnih funkcij med novo izvoljene odbornike. Po vsestranskem premisleku se je odbor konstituiral takole:

Predsednik: Valentin Benedičič, Vižmarje pri Ljubljani.

Prvi podpredsednik: Peter Močnik, Maribor.

Drugi podpredsednik: Ivan Barič, Ljubljana.

Tajnik: Franc Cvetko, Ljubljana.

Blagajnik: Anton Verbič, Ljubljana.

O prevzemu drugih funkcij bo upravni odbor razpravljajal na svoji naslednji redni seji.

ZAHVALA bivšega predsednika ZČDS

Zapuščam mesto predsednika ZČDS. Vprašali boste, zakaj. Stvar je čisto preprosta. Že preteklo leto nisem mogel v celoti opravljati posle zaupanega mi položaja. Bremenila me je služba in vrsta družbenih obveznosti. To mesto pa zahteva celega človeka, zato mu nisem več kos. In še eno! Vsak človek se enkrat izpoje. Nova moč na tem mestu bo prinesla novo življenje, nove ideje, nove prijeme in nove pobude. In voz bo šel naprej! Prepričan sem, da bo tek el še hitreje.

Vsem članom upravnega odbora se prav pristržno zahvaljujem za tovariško sodelovanje in dragoceno pomoč, ki so mi jo nudili ves čas, ko sem bil na tem mestu. Želim jim, obilo uspehov pri druženem in zasebnem delu. Želim, da bi vsa naša društva in družine zajel nov delovni polet za napredek in razvoj slovenskega čebelarstva. Uverjen sem, da bodo tudi v bodoče vlagala vse svoje sile in sposobnosti za gospodarski, kulturni in politični razvoj SR Slovenije in naše širše domovine Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Ivo Majcen

PRAVILNIK

o podeljevanju čebelarskih odlikovanj

s popravki, ki so bili sprejeti na občnem zboru Zveze v Celju.

Clen 1

Za posebne zasluge in požrtovalno delo na področju čebelarstva ustanavlja Zveza čebelarskih društev za Slovenijo:

a) red Antona Janša I. stopnje (zlata kolajna);

b) red Antona Janša II. stopnje (srebrna kolajna).

Clen 2

Red Antona Janša I. stopnje podeljuje Zveza čebelarskih društev za Slovenijo na predlog posameznih članov svojega upravnega odbora ali na predlog čebelarskih društev. Podeljuje ga čebelarskim organizacijam — pravnim osebam, posameznim članom čebelarskih organizacij in za čebelarstvo zaslužnim osebam, ki so se izkazale pri razvoju in pospeševanju čebelarstva v Sloveniji ter imajo trajne in posebne zasluge za čebelarstvo.

Clen 3

Red Antona Janša II. stopnje podeljujejo razen Zveze čebelarskih društev za Slovenijo tudi čebelarska društva na predlog posameznih članov svojih upravnih odborov ali odborov čebelarskih druščin. Podeljujejo ga čebelarskim organizacijam — pravnim osebam, posameznim članom čebelarskih organizacij in za čebelarstvo zaslužnim osebam, ki so se izkazale pri pospeševanju čebelarstva in še posebej v čebelarskih društvih ali družinah kot vidnejši delavci, predavatelji, dopisniki Slovenskega čebelarja, vzrejevalci matic itd.

Clen 4

Čebelarske družine predlagajo kandidate za odlikovanje preko svojih čebelarskih društev.

Člen 5

Predlogi za odlikovanja morajo biti utemeljeni.

Člen 6

Predloge z utemeljitvijo dostavi predlagatelj Zvezi čebelarских друštev za Slovenijo.

Člen 7

O predlogih za podelitev odlikovanj reda Antona Janša I. stopnje razpravlja razširjeni upravni odbor Zveze čebelarских друštev za Slovenijo, jih pregleda, če ustrezajo pogojem tega pravilnika in jih pripravi za dokončno sklepanje o podelitvi na občnem zboru Zveze čebelarских друštev za Slovenijo.

O predlogih za podelitev odlikovanj reda Antona Janša II. stopnje razpravlja in dokončno sklepa razširjeni upravni odbor Zveze čebelarских друštev za Slovenijo. Pri društvenih odlikovanjih obvesti Zveza društvo pismeno o zadevnem sklepu razširjenega upravnega odbora.

Člen 8

Čebelarška odlikovanja izročajo Zveza čebelarских друštev za Slovenijo in čebelarška društva odlikovancem na primerno slovesen način. Čebelarška društva jih izročajo v navzočnosti zastopstva Zveze čebelarских друštev za Slovenijo.

Člen 9

Zveza čebelarских друštev za Slovenijo vodi evidenco odlikovancev. Njihova imena morajo biti objavljena v Slovenskem čebelarju. Odlikovanec prejme poleg odlikovanja tudi diplomu.

Člen 10

Ta pravilnik stopi v veljavo, ko ga sprejme občni zbor Zveze čebelarских друštev za Slovenijo.

Tajnik:
Slavko Raič I. r.

Predsednik:
Ivo Majcen I. r.

Pravilnik, dopolnjen v smislu predlogov X. rednega občnega zbora Zveze leta 1961 v Gorici, je bil sprejet na XII. rednem občnem zboru Zveze čebelarских друštev za Slovenijo v Celju dne 12. maja 1963.

ČEBELARSKE NOVICE IZ KRANJA

Dne 5. maja letos je imelo čebelarško društvo Kranj zanimivo predavanje v prostorih osnovne šole na Primskovem. Ker so bile razne težkoče, preden smo našli predavatelja, nismo mogli napraviti za predavanje zadostne reklame. Kljub temu pa je bila udeležba kar zadovoljljiva, saj je prišlo na predavanje nad 80 čebelarjev.

Vsi so se zelo pohvalno izrazili o predavanju, ki ga je imel tov. Martelanc iz Ljubljane. Predavatelj je temeljito in jedrnato govoril o čebeljih boleznih, pa tudi o pravilnem zazimljenju čebel, kar je marsikoga zelo zanimalo, ker je prav letošnja huda in dolga zima naravnost pustošila po naših čebeljakih in močno razredčila čebelje družine. Gorenjska sicer še ni bila tako hudo prizadeta, iz drugih krajev pa nam sporočajo, da je zima povzročila čebelicam veliko škodo.

Tov. predavatelj nam je predvajal tudi francoski in ruski film o čebelah ter zanimivo tolmačil posamezne prizore, ki so se vrstili na platnu, tako da so bili čebelarji s to prireditvijo silno zadovoljni. Vsi udeleženci in udeleženke se tovarišu Martelancu najtopleje zahvalujemo za njegovo požrtvovalnost z iskreno željo, da bi še katerikrat razveselil kranjske muharje s svojim poučnim predavanjem!

Prav tako smo dolžni zahvalo tovarišu upravitelju osnovne šole na Primskovem, ker nam je odstopil dvorano za predvajanje in nam jo pomagal primerno urediti. S tem je dokazal, da se dá marsikaj doseči s skupnimi močmi, da ceni čebelarje in njihove čbelice, ki prinašajo mnogo koristi tudi naši skupnosti. Še enkrat najlepša hvala vsem, ki so količkaj pripomogli k tako uspešni čebelarški prireditvi.

M. P.

PIONIRJI PIŠEJO

Čebelarški krožek v Rečici pri Laškem.
Spomladi leta 1961 smo pri naši šolski zadruzi osnovali čebelarški krožek. Nabavili smo dva panja s čebelami. V letu 1962 smo kupili še dve čebelji družini. Te štiri družine so bile jeseni 1962 že zazimljene in smo zaskrbljeno čakali, kaj bo z njimi po tako trdovratni zimi. A glejte! Kljub temu, da je bila zima za marsikaterega čebelarja in čebele

Z občnega zbora mežiškega čebelarskega društva

rusodna, smo mi naše čebele srečno prezimili. Z veseljem in ponosom gledamo, kako so naše čebele sedaj, ko je po dolgem času zopet toplo, vesele in živahne.

V preteklem letu smo dobili iz medišč le nekaj kg medu. Kupili smo 30 kg sladkorja in sredi septembra nakrmili čebele. Na 10 kg sladkorja smo dali 6 l vode. Ko so čebele hrano uredile, smo jih še enkrat pregledali in dodali dvema družinama še 2,5 kg medu. Zdaj smo nabavili še dva panja in, če bo šlo vse po sreči, bomo imeli 6 družin čebel. Sredstva za nabavo panjev smo dobili iz

prispevka, ki ga daje rudnik Laško, za kar mu izrekamo toplo zahvalo!

Za uspehe našega krožka pa ima največ zaslug tajnik Čebelarske zadruge in družine Laško, tovariš Alojz Lešnik, ki nas vodi in nam razlaga, kaj je treba znati in vedeti o čebelah. Tudi praktično nam pokaže razna opravila, ki so potrebna pri čebeljih družinah, ter nam vceplja ljubezen do čebelarstva. Nekateri iz našega krožka bi si radi nabavili čebele, a nimajo denarnih sredstev. Ko pa bomo odrasli, bomo postali samostojni čebelarji.

Prva skupščina osrednjega delavskega sveta nedavno ustanovljenega proizvajalnega kombinata »Agromel« je bila 16. februarja 1963. Na levi generalni direktor kombinata, tovariš Maks Krmelj

POROČILO ZA MAJ

V prvi in drugi dekadici so bile razen na Primorskem in v Prekmurju pogoste padavine. V zadnji mesečni tretjini je bilo pretežno lepo vreme.

V prvi polovici mesca so še cvetele češnje, slive in drugo sadno drevje, v višjih legah pa se je cvetenje zavleklo. Navzlic vremenskim neprilikam je paša na sadnem drevju in drugih rastlinah (borovnica, oljna repica, javor, jerebika, travniške rastline) dobro pospešila razvoj čebeljih družin. Čebelarji so dobili prve roje. Na Primorskem je medila akacija v drugi dekadici, v Prekmurju pa v tretji. Kdor je imel močne družine je bil z donosom na njej zadovoljen.

Breg-Tržič: Družine so še razmeroma slabo razvite, a se že pripravlajo na rojenje.

Selnica ob Dravi: Na smreki, ki medi, so se pojavile ušice v velikem številu.

Prosenjakovci-M. Sobota: Inkarnatka skoraj ni cvetela, ker jo je uničila mrzla zima.

Svibnik-Črnomelj: Na hrastu se je pojavila mana, a je čebele niso brale.

Pušča-Bistra: V tukajšnjih krajih so nabrale čebele na akaciji po 20 kg na panj in tudi v Srbiji ni bilo slabo. Nekoliko je medila kadulja v Dalmaciji in v Hrvatskem Primorju.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplotina °C	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič	0	— 40	+ 210	+ 170	+13,1	26	15	0	224
Dražgoše—Šk. Loka . . .	— 30	—260	— 30	— 320	+ 9,9	27	18	0	136
Žerovnica—Postojna . . .	+175	— 50	— 30	+ 95	—	29	17	0	218
Rogatec	+ 40	+ 80	+ 220	+ 340	+12,9	31	8	0	148
Lovrenc na Pohorju . . .	+ 15	+ 35	+ 90	+ 140	+15,7	29	14	0	205
Selnica ob Dravi	+106	+ 50	+ 199	+ 355	+12,5	30	18	0	168
Lovrenc na Drav. polju . .	+155	+110	+ 540	+ 805	+16,5	31	6	0	235
Cezanjevci—Ljutomer . .	0	+ 50	+ 730	+ 780	+15,1	28	14	0	127
Bučkovci—Videm ob Ščavnici	—	—	—	—	—	—	—	0	—
Prosenjakovci—M. Sobota .	+170	+ 60	+1550	+1580	+14,4	31	15	0	191
M. Polana—Lendava . . .	+335	+235	+1435	+2005	—	28	6	0	235
Svibnik—Črnomelj	+ 35	— 15	+ 550	+ 570	+13,9	28	12	0	196
Iška vas	+ 40	0	— 60	— 20	—	26	22	0	131
Škofije pri Kopru	— 5	+544	+ 140	— 679	+17,2	31	9	0	329
Pušča—Bistra	—130	+180	+1680	+1730	+15,5	31	15	0	230
Povpreček	—	—	—	+656,4	—	—	—	—	—

TRGOVSKO PODJETJE MEDEX V LJUBLJANI

Poštni predal 13 — Telefon 37-545, 36-509, 32-318, 32-867 — Tekoči račun 600-11-1-575

Prodajalna čebelarских potrebnščin na Miklošičevi cesti 30 posluje dnevno od 8. do 12,30 in od 17. do 19,30.

ČENIK NEKATERIH NAJVAŽNEJŠIH PROIZVODOV ŠT. 2

250. Plemenilnik, enosatni	500	328. Sito za precejanje medu	
251. Hramček		a) enojno	980
b) nekompleten, prazen	1.200	b) dvojno	1.880
252. Plemenilnik, trisatni z večjimi sati		330. Posnemača za med	25
a) prosto stoječ	870	334. Lopatica za kopanje strdi	
254. Plemenilnik, trisatni z malimi sati	660	a) ravna	350
255. Plemenilnik, 12-satni	1.780	350. Kozica	1.450
256. Satniki za plemenilnike		351. Sončni topilnik	5.800
a) za enosatne plemenilnike	35	352. Čebelarska tehnica	13.500
257. Vzrejni satniki	30	a) za pod panj	
258. Vzrejne letvice	30	b) za v panj	14.500
259. Cepki	8	353. Stojalo za zbijanje satnikov	630
260. Matičnice		354. Sipalnik	2.100
a) za pošiljanje matic	25	a) pločevinasti Stojkovičev (Ideal)	
b) mrežaste, večje	75	b) pločevinasti z lijem	1.870
c) Wohlgemuth	120	c) leseni	700
d) Zander	70	355. Omelce:	
261. Garnitura za označevanje matic	560	a) enojno	130
262. Pokrovka za pripiranje matic	90	b) dvojno	220
263. Pinceta za prijetanje matic	90	356. Strgulja	210
265. Obrazci za matično knjigovodstvo		357. Strgulja za satnike	120
a) posebni	10	358. Nož za izpodrezavanje:	
b) navadni	4	a) preprost	250
300. Pitalnik, pločevinasti	330	b) kombiniran	250
301. Pitalnik, lesenitni	550	c) suličast	60
302. Pitalnik, lesenitni	600	360. Past za trote	950
303. Turinški balon		361. Osmukač za cvetni prah	600
a) kompletan	350	401. Lesni vijaki	2
b) samo balon	220	402. Žičniki od 350 do	800
c) samo podstavek	130	403. Francoska nasadila	50
304. Navadni leseni pitalnik, koritce	500	404. Kotniki	9
305. Pitalnik za štirisatarje	320	405. Šarnirji	15
320. Vilice za odkrivanje medu		406. Škrnjaki: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	8-9
a) najboljše izdelave	950	407. Podložki za škrnjake	4
321. Stojalo za odkrivanje medu	2.500	408. Rinčice	17
322. Nož za odkrivanje medu		409. Čebelarski znaki:	
a) dolgi	270	a) čebela	20
b) kratki	260	500. Satnice	2.200
323. Čebelarsko točilo		550. Sodobno čebelarjenje	850
na 4 sate	25.500	551. Pršičavost	70
na 3 sate	20.000	552. Slovenski čebelar, stari letniki	200
324. Koš za točilo		650. Katalog s cenikom	50
a) za 3 sate	5.900	651. Tableta Nosemack	60
b) za 4 sate	5.100	652. Sestavni deli za panj LR:	
c) za DB-okvir	5.700	653. Podnica	1.400
325. Gonilo za točilo	4.400	654. Plodišče z okviri	1.980
326. Odtočna štula	810	655. Medišče z okviri	1.660
327. Žičnata mreža za koše v točilu	550	656. Vmesni pokrov	340
		657. Streha s pločevino	1.860

Vse navedene cene so neobvezne, franko nakladalna postaja. Pakiranje in poštnino zaračunamo po dejanskih stroških.

Cisti čebelji vosek odkupujemo do din 1.500 za 1 kg, fco Ljubljana. Predelava voska v satnice stane din 250 od vsakega kilograma izdelanih satnic, kuha voščin din 90 po kilogramu.

Kmetijske zadrage, čebelarska društva, čebelarske družine in čebelarji, pohitite z naročili! Zahtevajte prospekte!